

หลักจริยธรรมที่ใช้ในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนของชุมชนชาวมุสลิม

๓.๑ หลักจริยธรรมของศาสนาอิสลาม

ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาสำคัญของโลกอีกศาสนาหนึ่ง ซึ่งมีผู้นับถือจำนวนมากกระจายอยู่ทั่วโลก ท่านนบี มุฮัมมัดเป็นศาสดาพยากรณ์ประกาศคำสอนของพระเจ้า เมื่อประมาณ ค.ศ. ๖๑๗ (พ.ศ. ๑๑๖๐) โดยมีข้อความในประกาศว่า “ไม่มีพระเจ้าองค์อื่นใด นอกจากพระอัลลอฮ์”^๑

คำว่า อิสลาม แปลว่า สันติ คือ ความสงบ ความปลอดภัย การยอมรับ หมายถึง ผู้ที่ยอมรับนับถือและมอบตัวต่อพระเจ้าจะมีความสุขและปลอดภัย ผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามเรียกว่ามุสลิม หมายถึง ผู้รักสันติ ชาวมุสลิมเชื่อว่า ศาสนาอิสลามมีมาคู่กับโลกตั้งแต่มนุษย์คู่แรกของโลก คือ อาดัมและอีฟ (อีวา) พระอัลลอฮ์ทรงเป็นผู้สร้างโลกและสรรพสิ่ง ทรงสร้างมนุษย์ พร้อมพระบัญญัติห้ามไม่ให้กระทำความชั่วและให้กระทำความดี พระบัญญัติดังกล่าวคือหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม พระนามของศาสดาพยากรณ์ของศาสนาอิสลาม ที่ปรากฏอยู่ในคัมภีร์อัลกุรอาน มีจำนวน ๒๕ องค์ อาดัมเป็นศาสดาองค์แรก และท่านนบี มุฮัมมัดเป็นศาสดาองค์สุดท้าย ชาวมุสลิมเชื่อว่า ศาสนาอิสลามมีพระบัญญัติครบถ้วนและสมบูรณ์ที่สุดในสมัยของท่านนบี มุฮัมมัด ซึ่งเป็นศาสดาผู้นำโอองการของพระเจ้ามาเผยแผ่ สั่งสอนและปฏิบัติตนให้เป็นตัวอย่าง ในกาลต่อมา สาวกของท่านนบี มุฮัมมัด ได้รวบรวมคำสอนขึ้นเป็นเล่มเรียกว่า คัมภีร์อัลกุรอาน^๒

ในคัมภีร์อัลกุรอาน เรียกอิสลามว่าเป็นดิน หรือแนวทางการดำเนินชีวิตที่อัลลอฮ์ได้ประทานแก่นมนุษย์ชาติผ่านทางนบีต่างๆทุกยุคสมัย โดยเริ่มตั้งแต่ นบี อัดัมและเสร็จสิ้นสมบูรณ์ในสมัยของท่านนบี มุฮัมมัด”^๓ ดังคำสอนในซูเราะฮ์ที่ ๓ อาลิอิมรอน อายะฮ์ที่ ๑๙ ความว่า “แท้จริง ดิน (แนวทางแห่งชีวิต) ที่ถูกต้องในทัศนะของอัลลอฮ์ คืออิสลาม”^๔ และในซูเราะฮ์ที่ ๓ อาลิอิมรอน อายะฮ์ที่ ๘๕ ความว่า “และผู้ใดแสวงหาสิ่งอื่นนอกจากอิสลามเป็น ดิน (แนวทางแห่งชีวิต) มันจะไม่เป็นที่ถูกรับจากเขา และในปรโลกเขาจะอยู่ในหมู่ผู้ขาดทุน”^๕

^๑ ทองหล่อ วงษ์ธรรมา, ศาสนาสำคัญของโลก, (กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮาส์, ๒๕๕๑), หน้า ๒๐๑.

^๒ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๐๑.

^๓ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, หนังสือเรียนอิสลามศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ สกสศ, ๒๕๕๓), หน้า ๑.

^๔ มัรวาน สะมะฮุน, อัลกุรอาน ฉบับแปลภาษาไทย (ฉบับแก้ไขปรับปรุงใหม่), (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ ส.วงศ์เสงี่ยม, ๒๕๒๔), หน้า ๙๕.

^๕ มัรวาน สะมะฮุน, อัลกุรอาน ฉบับแปลภาษาไทย (ฉบับแก้ไขปรับปรุงใหม่), (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ ส.วงศ์เสงี่ยม, ๒๕๒๔), หน้า ๑๑๑.

คำว่า ดิน ในที่นี้จึงมีนัยสำคัญใกล้เคียงกับคำว่า อิสลาม นักวิชาการของอิสลามได้เน้นให้เห็นคำว่า ดิน ว่าเป็นความประพฤติของมนุษย์ตามระเบียบแบบแผนหรือกฎเกณฑ์ เป็นการเน้นวิถีทางดำรงชีวิตของมนุษย์ตามเจตนารมณ์ของพระเจ้า ใจความเช่นนี้จึงสอดคล้องกับอิสลาม ในฐานะที่เป็นวิถีทาง หรือวิธีการดำรงชีวิตในแง่ที่ หมายถึง การมอบตน การมอบน้อม การปฏิบัติ และการเชื่อฟัง ซึ่งบ่งถึงการใช้ชีวิตตามกฎเกณฑ์ของอัลลอฮ์

ลักษณะสำคัญของศาสนาอิสลาม เป็นศาสนาที่มีความศรัทธาในพระเจ้า คือ อัลลอฮ์ ผู้ทรงบันดาลสิ่งทั้งหลาย รวมทั้งวิถีทางดำเนินชีวิตของคน ผู้มีศรัทธาในคำสอนของอิสลามยังถือว่า คำสอนของศาสนาเป็นความจริง และตนต้องดำเนินชีวิตตามบทบัญญัติของอิสลาม ต้องรับผิดชอบต่อความประพฤติของตนตามหลักจริยธรรมของอิสลาม

จริยธรรมอิสลามมิได้มีบ่อเกิดมาจากประเพณีของชาติหนึ่งชาติใด หรือจากลัทธิประเพณีของชนกลุ่มหนึ่งกลุ่มใด เพราะศาสนาอิสลามได้อุบัติขึ้นในชนชาติอาหรับ แต่จริยธรรม อิสลามได้เกิดขึ้นจากคำสอนของอิสลามโดยศาสดามุฮัมมัด ซึ่งเป็นผู้ประกาศสัจธรรมแก่นุชนชาติ เป็นผู้นำจริยธรรม วัฒนธรรม และระบบการดำเนินชีวิตของมนุษย์ทุกแห่งทุกมุม เช่น การ ศึกษา การปกครอง การค้า การครองเรือน การมีมนุษยสัมพันธ์ต่อเพื่อนมนุษย์ สัตว์ และธรรมชาติ มาให้กับชาวโลก จริยธรรมคือหลักสำคัญของอิสลาม เปรียบเสมือนวิญญูณแห่งร่างกาย ท่านศาสดาเคยกล่าวไว้ว่า จุดมุ่งหมายสำคัญของภาระที่ท่านได้รับมอบหมายมาก็เพื่ออารังไว้ซึ่งความดี และขจัดความชั่วร้ายให้หมดสิ้นไป ในพระวจนะตอนหนึ่งท่านกล่าวว่า “ข้าพเจ้าถูกใช้ให้มาสถาปนาระบบจริยธรรมที่สมบูรณ์แบบ”^๖

ดังนั้นจริยธรรมตามหลักของอิสลามก็คือ ความดีงามหรือคุณธรรม สิ่งเหล่านี้คือเนื้อแท้คือวิญญูณของการสักการบูชาพระผู้เป็นเจ้า การที่จะประพฤติดีและได้รับความโปรดปรานนั้น ถือเป็นกุศลอย่างยิ่งทั้งในโลกนี้และโลกหน้า การทำดีนั้นจะต้องเน้นเพื่อมนุษย์ ไม่ใช่จำกัดอยู่เฉพาะหมู่คณะ หรือศาสนาหนึ่งศาสนาใด ความเป็นธรรมหมายถึงเป็นธรรมต่อทุกคนทั้งที่เป็นมุสลิมและ ไม่ใช่มุสลิม ลัทธิอันชอบธรรมจะต้องไม่จำกัดในเรื่องศาสนา ผิวพรรณ หรือเชื้อชาติ^๗

ธรรมนูญแห่งอิสลามมีหลักการสำคัญเกี่ยวกับการกำหนดสิทธิและหน้าที่ กล่าวคือสิทธิของพระผู้เป็นเจ้า สิทธิของมนุษย์ หน้าที่ของมนุษย์ต่อพระผู้เป็นเจ้า หน้าที่ของมนุษย์ต่อตัวของมนุษย์เอง หน้าที่ของมนุษย์ต่อมนุษย์ด้วยกัน และหน้าที่ของมนุษย์ต่อสังคม และต่อสิ่งที่มนุษย์ใช้เป็นประโยชน์แก่ตัวเอง กล่าวโดยสรุปมี ๔ ประการ^๘ คือ

๑. สิทธิของพระผู้เป็นเจ้า

มุสลิมจะต้องยอมรับและปฏิบัติตามแนวทางที่พระผู้เป็นเจ้าได้กำหนดไว้ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับมนุษย์ ซึ่งศาสดามุฮัมมัด ศาสนทูตของพระองค์ ได้นำมาเผยแพร่แก่คนทั้งหลาย มนุษย์มีหน้าที่จะต้องยอมรับและเชื่อฟังพระศาสดาผู้เป็นศาสนทูต และจะต้องเคร่งครัดในการน้อมสการต่อ

^๖ อิมรอน มะลูลีม, ศาสนาอิสลามเบื้องต้น, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๒๔), หน้า ๕๓.

^๗ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๖.

^๘ อ้างแล้ว.

พระเจ้าโดยพร้อมเพียงกัน สิทธิดังกล่าวนี้เป็นสิทธิขั้นมูลฐานของพระผู้เป็นเจ้าของเจ้า จะต้องรักษาไว้ นั่นคือการยึดมั่นในพระองค์แต่ผู้เดียว

๒. สิทธิของร่างกายชีวิตและจิตใจ

ธรรมนูญแห่งอิสลามข้อนี้ ให้ละเว้นสิ่งที่เป็นภัยต่อร่างกาย ชีวิต และจิตใจของตนด้วย ทั้งนี้เพื่อเป็นการรักษาสวัสดิภาพ และคุณภาพแห่งชีวิตมนุษย์

โดยเหตุนี้ ศาสนาอิสลามจึงห้ามมิให้มนุษย์กระทำการใดๆ ที่เป็นภัยแก่ร่างกาย จิตใจ และชีวิตของตนเอง อาทิเช่น ห้ามฆ่าตัวเองและคนอื่น เพราะเป็นการทำลายสวัสดิภาพของร่างกาย ห้ามยาเสพติดและสิ่งมีพิษ และห้ามทรมานตัว เพราะเป็นการทำลายสุขภาพและจิตใจ และห้ามกระทำการใดๆ ที่มีผลเป็นการทำลายสุขภาพจิต สติปัญญา ศีลธรรม ตลอดจนเกียรติยศและศักดิ์ศรีของมนุษย์

๓. สิทธิของมนุษย์ต่อเพื่อนมนุษย์

จริยธรรมข้อนี้ชี้ให้เห็นถึงการกำหนดสิทธิแก่มนุษย์แต่อย่างเดียวก็น่าไม่ หากได้ช่วยมนุษย์ให้รักษาสิทธิต่างๆ ดังกล่าวด้วย โดยกำหนดกฎเกณฑ์ ในการรักษาไว้ซึ่งสิทธิดังกล่าว เป็นต้นว่า มนุษย์มีสิทธิในการแสวงหาผลประโยชน์จากธรรมชาติที่พระผู้เป็นเจ้าของเจ้าให้บังเกิดขึ้นมาไว้ แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องแสวงหาประโยชน์ดังกล่าวภายในขอบเขตสิทธิของตนเท่านั้น จะละเมิดสิทธิของคนอื่นในการแสวงหาประโยชน์นี้มิได้ แม้แต่จะละเมิดสิทธิส่วนร่วม ซึ่งไม่เป็นของผู้ใดโดยเฉพาะก็ไม่อนุญาตอีกเช่นกัน เพราะสิ่งบางอย่างที่เป็นของส่วนร่วมนั้นอาจจะต้องรวมถึงสิ่งที่เป็นสาธารณประโยชน์ด้วย ในทำนองเดียวกัน อิสลามห้ามการพูดเท็จ เพราะนอกจากจะทำลายเกียรติศักดิ์ของผู้โกหกแล้ว ยังก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นอีกด้วย การกระทำความผิดดังกล่าวนี้นับว่าเป็นภัยต่อสังคม ห้ามการแสวงหารายได้โดยการขโมย การปล้นสะดม การทุจริต การรับสินบน การปลอมแปลง การฉ้อโกง การกินดอกเบี้ย และลักษณะอื่นที่ส่อไปในทางไม่ยุติธรรม ผลประโยชน์ หรือทรัพย์สินดังกล่าว ล้วนแต่เป็นการได้มาด้วยการก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้อื่น ห้ามการพนันและการเสี่ยงโชคทุกประเภท ทั้งนี้เนื่องจากว่า ผู้ได้รับประโยชน์จากการกระทำเหล่านี้ เป็นการได้มาโดยมีฝ่ายอื่นเป็นผู้ได้รับความเสียหาย อิสลามเน้นในการรักษาสิทธิของมนุษย์ จริยธรรมดังกล่าวได้เน้นหลักการและวางหลักประกันไว้สำหรับสิทธิของมนุษย์ เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างสิทธิต่างๆ ดังกล่าวมาแล้ว โดยที่จริยธรรมดังกล่าวเน้นการสร้างคุณภาพในสังคม ซึ่งมนุษย์แต่ละคนก็คือส่วนหนึ่งของสังคมนั้นนั่นเอง

๔. สิทธิของมนุษย์ต่อสัตว์

จริยธรรมของอิสลามมิได้กำหนดสิทธิในด้านที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์เท่านั้น แม้แต่สัตว์และสรรพสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นก็ควรจะมีสิทธิขอบเขตตามที่ศาสนาได้บัญญัติไว้ มนุษย์มีหน้าที่ต่อสัตว์ และสรรพสิ่งเหล่านี้ในการรักษาสิทธิของมันไว้ ในบรรดาสัตว์และสรรพสิ่งที่พระเจ้าสร้างขึ้นมานั้น มีเป็นจำนวนมากและหลายอย่างที่พระเจ้าสร้างขึ้นมา เพื่อมนุษย์ใช้เป็นประโยชน์สำหรับตน หรืออีกนัยหนึ่งมนุษย์มีอำนาจที่จะนำสัตว์และสรรพสิ่งเหล่านี้มาใช้เป็นประโยชน์แก่ตนได้ แต่จะต้องอยู่ในขอบเขตที่จริยธรรมแห่งอิสลามได้แนะนำไว้ ไม่ควรละเมิดเป็นอันขาด การฆ่าสัตว์บางประเภทเป็นอาหารหรือเพื่อประโยชน์ในการป้องกันตัว หรือฆ่าสัตว์ที่เป็นอันตรายแก่มนุษย์ หรือทรัพย์สินของมนุษย์ อนุญาตให้กระทำได้ในขอบเขตที่ศาสนาอนุมัติ การทำร้ายสัตว์ ฆ่าสัตว์ เพื่อความสนุกเพื่อความคะนองมือ หรือว่าการล่าสัตว์เป็นเกมกีฬาที่น่าตื่นเต้น โดยไม่มีความจำเป็น แต่เป็นการสนอง

ค้นหาและความใคร่ของตัวเอง จริยธรรมของอิสลามห้ามเด็ดขาด แม้แต่การใช้ สัตว์เพื่อประโยชน์ จะใช้โดยไม่มีขอบเขต ก็ไม่ได้เช่นกัน

สำหรับสรรพสิ่งที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อมนุษย์ส่วนใหญ่ ก็จะทำลายโดยไม่มี ความจำเป็นไม่ได้ เพราะความเสียหายนั้นถ้าหากมันเกิดขึ้นแล้ว หมายความว่าภัยพิบัติหรืออุทกภัยอาจมาจากความเพื่อนมนุษย์ได้ อาทิเช่น การทำลายป่าโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ การแสวงหาเครื่องยังชีพโดยใช้ เครื่องมือ อันทันสมัย จนกระทั่งสิ่งต่างๆเหล่านั้นต้องสูญพันธุ์ไปในที่สุด ซึ่งไม่สมควรที่จะกระทำเป็นอย่างยิ่ง จะเห็นได้ว่าหลักการของจริยธรรมของอิสลามนั้น พยายามที่จะให้สังคมดำรงอยู่บนรากฐานของค่านิยมที่ดี จึงจำเป็นต้องสร้างค่านิยมที่ดีโดยอาศัยเนื้อหาสาระแท้ๆของชีวิต (Essence of Life) เป็นจุดยืนเสมอ

ในศาสนาอิสลาม มีหลักปฏิบัติหรือจริยธรรมในชีวิตประจำวันที่สำคัญ ๕ ประการ^๔ ดังนี้

๑. การปฏิญาณตนคือการปฏิบัติด้วยความเชื่อ และเป็นสักขีพยานในความเป็นเอกภาพของพระเจ้ากับศาสนทูตนั้น มุฮัมมัด เพื่อยืนยันความเชื่อถือในเอกภาพของอัลลอฮ์ และเป็นการให้คำมั่นสัญญาว่าตนจะเคารพภักดีต่ออัลลอฮ์พระองค์เดียว ไม่นำสิ่งใดมาเป็นภาคีกับพระองค์ และให้คำมั่นว่าท่านนบี มุฮัมมัดเป็นศาสนทูตของพระองค์ ทั้งเป็นการสัญญาโดยปริยายว่าจะปฏิบัติตามคำสอนของอัลลอฮ์และศาสนทูตของพระองค์ด้วย

๒. ทำนมาสการวันละ ๕ ครั้ง (ละหมาด) การทำนมาสการวันละ ๕ ครั้ง ในวันหนึ่งกับคืนหนึ่งนั้น เป็นการยืนยันว่าบุคคลนั้นต้องอยู่ในหลักศรัทธาเป็นกิจวัตร ที่ต้องกระทำตอนเช้าตรู่ก่อนดวงอาทิตย์ขึ้น เวลาบ่าย เวลาเย็น เวลาพลบค่ำ และเวลากลางคืน

จุดมุ่งหมายของการนมาสการ ๕ เวลา คือ

- ๑) ให้เกิดความนอบน้อมถ่อมตน
- ๒) ขัดเกลาจิตใจและสอนให้รู้จักมารยาทในการแสดงความภักดี
- ๓) ให้รู้จักตรงต่อหน้าที่และตรงต่อเวลา
- ๔) ให้ตระหนักถึงความเสมอภาค เคียงบ่าเคียงไหล่ ไม่แบ่งชั้นวรรณะ
- ๕) ให้เกิดความยำเกรงต่อความเกรียงไกรของพระเจ้า รักษาสัจจะ ซื่อตรง ไม่โลภ

มีสำนึกต่อความเป็นธรรม

๖) เครื่องครัดต่อระเบียบ และกฎหมาย

๗) รักษาความสะอาด

การนมาสการนี้จะทำคนเดียวก็ได้ แต่ถ้าจะร่วมกันทำเป็นหมู่ยิ่งได้กุศลเพิ่มขึ้น มีข้อห้ามในการนมาสการเมื่อเวลามีนเมา

๓. การถือศีลอด การถือศีลอดเป็นหลักมูลฐานของอิสลามข้อหนึ่งที่มุสลิมทุกคนต้องปฏิบัติมีกำหนดขึ้นในทุกๆปีละ ๑ เดือน คือทำในเดือนรอมฎอน อันเป็นเดือนที่ ๖ แห่งปีอิสลาม นับ

^๔ เดือน คำดี, ศาสนศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๕), หน้า ๑๗๘ - ๑๗๙.

แบบจันทรคติ การถือศีลอดคือการงดเว้นจากการบริโภคและอื่นๆตามที่กำหนดไว้แน่นอน มีหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติคือ

- ๑) เป็นมุสลิม
- ๒) มีอายุบรรลุนิติภาวะ (ประมาณ ๑๕ ปี)
- ๓) มีสติสัมปชัญญะ
- ๔) มีพลังความสามารถที่จะถือปฏิบัติได้

กิจกรรมที่กระทำในพิธีศีลอด

- ๑) ตั้งจิตปรารถนา (นียะฮ์) ไว้แต่กลางคืนว่าตนจะถือศีลอด
- ๒) งดเว้นการกิน ดื่ม และอื่นๆ ตามข้อกำหนด

จุดประสงค์ของการถือศีลอด

- ก. เพื่อให้จิตใจบริสุทธิ์
- ข. ให้รู้จักควบคุมจิตใจและตัดกิเลส
- ค. ให้รู้จักรสของการมีขันติ
- ง. ให้รู้จักรสสภาพของคนยากจน อดอยาก จะทำให้เกิดความเมตตาแก่คนทั่วไป

จุดเริ่มต้นของการเข้าถือศีลอดในเดือนรอมฎอนตามศาสนบัญญัติ คือการดูดวงจันทร์ ต้องถือวันถัดไปอีกวันหนึ่งเป็นวันต้นเดือนรอมฎอน ช่วงเวลาแห่งการถือศีลอดนี้มีขึ้นเฉพาะเวลา กลางวันนับแต่รุ่งอรุณของวัน จนดวงอาทิตย์ตกในวันนั้น ส่วนกลางคืนเป็นช่วงเวลาปกติ จะกินหรือ ดื่มได้โดยเสรี ข้อต่างอันมีส่วนทำให้การถือศีลอดได้ผลมีหลายข้อ ดังนั้นในกรณีผู้ถือศีลอด ต้องเสีย ผลประโยชน์หนึ่ง จึงมีความจำเป็นต้องชดใช้ในอัตราต่อวัน ยกเว้นบางกรณีเท่านั้น

๔. การบริจาคทรัพย์เป็นทาน (ซะกาต) ในอิสลามมีข้อบัญญัติว่าด้วยเรื่องบริจาคอันเป็นส่วนแห่งการประกันสังคมไว้ด้วย และเรื่องนี้เป็นหลักมูลฐานของอิสลามข้อหนึ่งใน ๕ ข้อ ซึ่งมุสลิมผู้มีฐานะพึงกระทำได้ ต้องทำการบริจาคทรัพย์เป็นทาน ตามหลักการศาสนาแบ่งเป็น ๒ ประเภท โดยเฉพาะทานในเกณฑ์บังคับ คือบัญญัติสำหรับผู้มีฐานะดี โดยต้องปันส่วนแห่งทรัพย์สินอันตนมีอยู่ ให้แก่ผู้พึงได้รับ ๘ จำพวก อันได้แก่

- ๑) ผู้ยากไร้ (พะกีร์)
- ๒) ผู้ขัดสน (มีสกิน)
- ๓) ผู้เป็นเจ้าการซะกาต อันหมายถึงบุคคลที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่น ผู้เก็บ ผู้รวบรวม ผู้แจกจ่าย และผู้ทำบันทึกเรื่องของซะกาต
- ๔) ผู้ใดกลับใจเป็นมุสลิมโดยสมัคร
- ๕) ผู้มีหนี้สินเพื่อกิจอันชอบด้วยศาสนา
- ๖) ผู้ที่กระทำการรณรงค์เพื่อศาสนาอิสลาม
- ๗) ผู้เดินทางที่ขาดทุนทรัพย์

๕. การประกอบพิธีฮัจญ์ คือการเดินทางไปประกอบพิธีตามศาสนบัญญัติ ณ นครเมกกะ ประเทศ ซาอุดีอาระเบีย เพื่อไปพบพี่น้องร่วมศาสนาที่มาจากส่วนต่างๆของโลก ไปอยู่ร่วมกัน มีการกระทำเหมือนกัน ในสถานที่เดียวกัน โดยมีจุดมุ่งสู่พระเจ้าองค์เดียวกัน แม้จะแตกต่างกันในด้าน

ภาษา วัฒนธรรม เชื้อชาติ ฐานะ ประเพณี แต่เขาไม่ได้แตกต่างกันในฐานะเป็นบ่าวของอัลลอฮ์และ
เป็นพี่น้องร่วมศาสนา นอกจากจะเป็นคนที่ปฏิบัติตามพระบัญญัติแล้วยังมีจุดมุ่งหมาย ดังนี้

- ๑) เพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์และแลกเปลี่ยนความคิดซึ่งกันและกัน
- ๒) เพื่อแสดงให้เห็นถึงเอกภาพและความเท่าเทียมกันของมนุษย์ที่มาจากส่วนต่างๆ
ของโลก

๓) เพื่อแสดงให้เห็นแม้ว่าจะมีฐานันดรของสังคมต่างกัน แต่เมื่อมาอยู่ต่อหน้าพิธี
ของพระเจ้าแล้ว ทุกคนมีฐานะเท่าเทียมกัน จะนำมาซึ่งความเข้าใจกันได้ง่าย

คุณสมบัติของผู้ที่จะไปประกอบพิธีฮัจญ์

- ๑) เป็นมุสลิม
- ๒) บรรลุศาสนภาวะ (ประมาณอายุ ๑๕ ปี)
- ๓) มีสติสัมปชัญญะดี
- ๔) มีความสามารถ คือ มีสุขภาพดี ไม่มีโรคภัย มีทรัพย์สินพอทั้งไปและกลับ และให้
ครอบครัวมิใช่จ่ายโดยไม่เดือดร้อน มีพาหนะไปกลับพร้อมทั้งเส้นทางต้องปลอดภัยและต้องไม่มีหนี้สิน

จากหลักจริยธรรมข้างต้น สรุปได้ว่าหลักปฏิบัติหรือจริยธรรมในชีวิตประจำวันของชาวมุสลิมที่ถือปฏิบัติกันมาอย่างต่อเนื่องนั้น เป็นการสร้างความอดทน อดกลั้น ทางกาย วาจา และใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างจิตสำนึกให้เกิดความเมตตากรุณาต่อผู้ยากไร้ให้มีส่วนรับทรัพย์เป็นทานจากผู้ที่มีฐานะที่มั่นคงกว่า ดังนั้นจริยธรรมของศาสนาอิสลามจึงเป็นการประพฤติตนเพื่อสร้างคามดีงาม ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น การประพฤติแต่สิ่งที่ดีงามย่อมเป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม สังคมย่อมมีแต่ความสงบ สันติ และความปลอดภัย จริยธรรมอิสลามเป็นสิ่งที่มุสลิมทุกคนต้องรับผิดชอบมิใช่ต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกันเท่านั้น แต่สำคัญที่สุดคือต้องรับผิดชอบต่อพระเจ้าด้วย

๓.๒ ข้อมูลทั่วไปของวิสาหกิจชุมชนชาวมุสลิมกลุ่มเจียรไนพลอย

๓.๒.๑ ประวัติความเป็นมา

ในปีพ.ศ. ๒๕๓๐ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย ร่วมกับกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม สมาคมผู้ค้าอัญมณีไทยและเครื่องประดับ ได้ก่อตั้งศูนย์ฝึกอาชีพการเจียรไนพลอยขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการฝึกอบรมให้กับราษฎรในโครงการได้มีความรู้และทักษะในด้านการเจียรไนพลอยให้สามารถยึดเป็นอาชีพหลักสร้างรายได้ให้กับครอบครัวและชุมชนโดยไม่ต้องเคลื่อนย้ายไปทำงานที่อื่น รวมทั้งเป็นแหล่งให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามาเยี่ยมชมและซื้อสินค้า อันจะเป็นการเสริมสร้างด้านการตลาดให้กับท้องถิ่นได้อีกทางหนึ่ง

ในช่วงระยะเวลา ๖ ปีแรกของการดำเนินงานในโครงการเจียรไนพลอยต้องประสบปัญหาในด้านของการตลาดที่ไม่แน่นอนและต่อเนื่อง เนื่องจากรับผลิตตามการสั่งในแต่ละครั้งของลูกค้าเท่านั้น ทำให้ราษฎรในโครงการมีรายได้ไม่แน่นอน เป็นสาเหตุทำให้ราษฎรในโครงการ

เปลี่ยนไปประกอบอาชีพอื่นแทน ดังนั้น กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมจึงหาแนวทางแก้ปัญหาโดยการนำภาคธุรกิจเอกชนมาเข้าร่วมโครงการ

ต่อมาในปี ๒๕๓๗ บริษัท ศรีเอทีพีเจมส์ แอนด์ จิวเวลรี่ จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทส่งออกเครื่องประดับและอัญมณีรายใหญ่ของประเทศไทย ได้เข้ามามีส่วนร่วมในโครงการเจียรไนพลอย โดยให้การสนับสนุนทั้งในด้านการฝึกอบรมความรู้ด้านการเจียรไนพลอย และจ้างสมาชิกกลุ่มเจียรไนพลอยอย่างต่อเนื่อง

ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคที่ ๘ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ให้การส่งเสริมสนับสนุนกลุ่มเจียรไนพลอยตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงปัจจุบันได้ กำหนดแนวทางการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การเสริมสร้างผู้ประกอบการในการพัฒนาความรู้และทักษะความเป็นผู้ประกอบการที่ดีให้กับกลุ่มและความเข้าใจที่ดีในสังคม ทั้งในระดับชุมชนและระดับองค์กร ซึ่งกิจกรรมที่ดำเนินงานในโครงการส่งเสริมการเจียรไนพลอย ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้แก่

- กิจกรรมให้คำปรึกษาแนะนำ เพื่อเป็นการให้คำปรึกษาแนะนำเชิงลึกด้านการบริหารจัดการและด้านการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ให้มีมาตรฐาน รวมทั้งสร้างความเข้าใจในกลไกทางการตลาดให้กับราษฎรในโครงการอย่างต่อเนื่อง

- การฝึกอบรมทักษะการผลิต เพื่อเป็นการพัฒนาทักษะในด้านการผลิตให้กับกลุ่มราษฎรในโครงการโดยเสริมสร้างความชำนาญ ความเข้าใจในกระบวนการเจียรไนพลอยและรูปแบบของพลอยชนิดต่างๆอย่างถูกต้อง

- การควบคุมการผลิต เพื่อเป็นการควบคุมการผลิตการเจียรไนพลอยให้ได้คุณภาพตามมาตรฐาน รูปแบบสากลที่ทางบริษัทฯ กำหนด โดยศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคที่ ๘ ได้ดำเนินการจัดส่งเจ้าหน้าที่ผู้ชำนาญงานควบคุมการผลิตในโครงการส่งเสริมการเจียรไนพลอยอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

- การประสานงานการผลิตและการตลาด ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคที่ ๘ ได้ดำเนินการประสานงานทางด้านการผลิตและการตลาดกับบริษัท ศรีเอทีพีเจมส์ แอนด์ จิวเวลรี่ จำกัด ในการรับส่งพลอยและการเบิกจ่ายค่าแรงให้กับราษฎรในโครงการอย่างยุติธรรมและตรงตามระยะเวลาที่กำหนด^{๑๐}

๓.๒.๒ ข้อมูลทั่วไป

ชื่อกลุ่ม : กลุ่มเจียรไนพลอย

สถานที่ตั้ง : บ้านห้วยทรายใต้ หมู่ ๘ ตำบลสามพระยา อำเภอสายบุรี จังหวัดเพชรบุรี

ผลิตภัณฑ์ : เม็ดพลอยชนิดต่างๆ , รับจ้างเจียรไนพลอย

^{๑๐}สัมภาษณ์ นางสาวอริษา ชัยงาม, ตำแหน่งนักวิชาการอุตสาหกรรมชำนาญการ ผู้รับผิดชอบโครงการพระราชดำริ ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคที่ ๘, เมื่อวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๕.

คณะกรรมการบริหารกลุ่ม :

๑. นางชีวรัตน์ เหลาะหลง	อายุ ๓๕ ปี	รักษาการประธานกลุ่ม
๒. นางกาญจนา อ่อนนุ่ม	อายุ ๔๐ ปี	สมาชิกกลุ่ม
๓. นางซารอ สังข์วร	อายุ ๓๘ ปี	สมาชิกกลุ่ม
๔. นางนฤมล มหากลั่น	อายุ ๓๒ ปี	สมาชิกกลุ่ม
๕. นางสุไรศอ จันทรอัน	อายุ ๓๒ ปี	สมาชิกกลุ่ม
๖. นางวันเพ็ญ ศรีสะอาด	อายุ ๓๒ ปี	สมาชิกกลุ่ม
๗. นางชัยนันท์ รอดปิ่น	อายุ ๓๕ ปี	สมาชิกกลุ่ม
๘. นางมาเรียม จันทรอัน	อายุ ๓๕ ปี	สมาชิกกลุ่ม
๙. นางชาลิณี ศรีโชติ	อายุ ๓๒ ปี	สมาชิกกลุ่ม
๑๐. นางวนิดา มหากลั่น	อายุ ๓๙ ปี	สมาชิกกลุ่ม
๑๑. นางสาวเราะห์ จันทรอัน	อายุ ๔๐ ปี	สมาชิกกลุ่ม
๑๒. นางลัดดา เหลาะหลง	อายุ ๒๙ ปี	สมาชิกกลุ่ม
๑๓. นางมาลี คล้ายวงศ์ศา	อายุ ๓๙ ปี	สมาชิกกลุ่ม

แหล่งเรียนรู้ด้านจริยธรรม : ศูนย์อบรมศาสนาและจริยธรรมศาสนาอิสลาม

เจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมจากกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม :

๑. นายอดุลย์ รักษี	นักวิชาการอุตสาหกรรม	ผู้ประสานงาน
๒. นายกอเข้ม มหากลั่น	ผู้สอนเจียรไนพลอย	ผู้ดูแลกลุ่ม ^{๑๑}

๓.๓ หลักจริยธรรมและการนำไปใช้ของวิสาหกิจชุมชนชาวมุสลิม

ในการพัฒนาของกลุ่มเจียรไนพลอยมีกระบวนการพัฒนากลุ่มเป็นช่วงๆ เพื่อสร้างองค์ความรู้และสร้างเสริมประสบการณ์ให้กับสมาชิก ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการทำงานในแต่ละภาคส่วนของกลุ่ม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสมาชิกกลุ่มได้นำเอาหลักจริยธรรมมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานเพื่อให้เกิดการทำงานที่มีเอกภาพ ทั้งนี้สมาชิกเล็งเห็นว่ากลุ่มไม่สามารถจะพัฒนาไปสู่ความยั่งยืนได้ ถ้าสมาชิกของกลุ่มไม่มีจริยธรรมทั้งต่อตนเองและกลุ่มโดยรวม ซึ่งในการศึกษารั้งนี้ได้นำประเด็นที่สำคัญที่ง่ายต่อการทำความเข้าใจจากการที่สมาชิกกลุ่มได้นำเอาหลักจริยธรรมมาใช้ในการพัฒนากลุ่มที่สำคัญมีอยู่ ๓ ประการ คือ

๑. หลักจริยธรรมที่นำมาใช้
๒. กระบวนการพัฒนากลุ่มและการนำหลักจริยธรรมไปใช้
๓. ผลลัพธ์ที่ได้จากการนำหลักจริยธรรมไปใช้ในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

^{๑๑} สัมภาษณ์ นายอดุลย์ รักษี, ตำแหน่งนักวิชาการอุตสาหกรรม ผู้ประสานงานกลุ่มเจียรไนพลอย ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคที่ ๘, เมื่อวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๕

๓.๓.๑ หลักจริยธรรมที่นำมาใช้

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาคัมภีร์อัลกุรอาน อัล-หะดีษ และจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะเสนอหลักจริยธรรมที่นำไปใช้เพื่อการพัฒนาการทำงานกลุ่มตามลำดับได้แก่

ก. บทบัญญัติ

ข. ความซื่อสัตย์

ค. ความสามัคคี

ง. การพึ่งพาตนเอง

จ. การประหยัดอดออม

ฉ. การให้ทาน

ช. การใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างมีคุณค่า

หลักจริยธรรมของศาสนาอิสลามเป็นการประพฤติปฏิบัติเพื่อให้เกิดการละเลิกทำในสิ่งที่ชั่วร้าย ซึ่งเป็นตัวบ่อนทำลายจิตใจของมนุษย์ให้ต่ำทราม อิสลามถือว่าการห่างไกลจากความผิดต่ำ เป็นการให้อิสราภาพ จริยธรรมของศาสนาอิสลามจึงตั้งอยู่บนพื้นฐานของการทำความดีและให้ห่างไกลจากความชั่ว โดยสร้างความสำนึกและความผูกพันกับพระผู้เป็นเจ้า การระลึกถึงพระผู้เป็นเจ้า และการแสดงความกตัญญูต่อพระผู้เป็นเจ้าด้วยกาย วาจา และใจ

ในการศึกษากลุ่มเจียรระโนพลอย อ.ชะอำ จ.เพชรบุรี ได้แยกอธิบายการนำหลักจริยธรรมในศาสนาอิสลามไปใช้เพื่อการพัฒนาการทำงานกลุ่มเป็น ๒ ลักษณะ ได้แก่

๑) เชิงปัจเจกบุคคล

๒) เชิงกลุ่ม

จากการศึกษาพบว่ากลุ่มเจียรระโนพลอย มีการนำหลักจริยธรรมทางศาสนาอิสลามมาใช้ในการดำเนินงาน ซึ่งเป็นประโยชน์โดยตรงต่อสมาชิกเองและการบริหารงานกลุ่ม เพื่อให้เกิดรูปแบบการทำงานร่วมกันของสมาชิกโดยภาพรวม สามารถแยกอธิบายการนำหลักจริยธรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและกลุ่ม ดังนี้คือ

๓.๓.๑.๑. บทบัญญัติ

บทบัญญัติที่เป็นภาคปฏิบัติปรากฏอยู่ในคัมภีร์อัลกุรอาน ถือเป็นบทบัญญัติแห่งชีวิต และสังคม ซึ่งกลายมาเป็นหลักจริยธรรมของอิสลามชนทั้งหลายในปัจจุบัน และหลักจริยธรรมส่วนใหญ่เกิดจากการปฏิบัติของ ท่านนบี มุฮัมมัด ผู้เป็นศาสนทายาท ดังนั้นจริยธรรมในศาสนาอิสลาม จึงเกิดจากการผสมผสานของบทบัญญัติในภาคปฏิบัติในคัมภีร์อัลกุรอาน และจริยวัตรส่วนตัวของท่านนบี มุฮัมมัด^{๑๒}

จริยธรรมในศาสนาอิสลาม มีรากฐานมาจากคำสอนในคัมภีร์อัลกุรอาน และคัมภีร์อัลหะดีษ ถือว่าเป็นคำสอนที่เป็นหลักจริยธรรมทางศาสนา และบทบัญญัติทางกฎหมายแพ่งและ

^{๑๒} ทองหล่อ วงษ์ธรรมา, ศาสนาสำคัญของโลก, (กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮาส์, ๒๕๕๑), หน้า ๒๔๑.

อาญาทางอาณาจักร ดังนั้นจริยธรรมของศาสนาอิสลามจึงแบ่งออกเป็น ๒ ลักษณะ คือ ลักษณะของการทำผิด และลักษณะของการทำถูก ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้^{๑๓}

ก.การกระทำที่ผิดจริยธรรม

การกระทำที่ถือว่าผิดจริยธรรมของสังคมเป็นบาปหนัก และมีโทษหนัก มีหัวข้อดังนี้

- ๑) ปฏิเสธไม่ยอมเชื่ออัลลอฮ์ ไม่ยอมเชื่อคุณลักษณะของพระองค์ และนำเอาสิ่งใด ๆ มาเกี่ยวข้องกับพระองค์
- ๒) การฆ่าตัวตาย รวมทั้งฆ่าผู้อื่นให้ตาย
- ๓) ไม่มีความเป็นธรรม ทรมานสัตว์ ทรมานผู้คนให้เกิดทุกข์ สมคบกับคนพาล โกงวังราว ชกต้อย ทำร้าย ลอบฆ่าผู้ที่ไม่มีความผิด และทำสิ่งไม่ดีต่อผู้อื่น
- ๔) ออกตัญญูต่อบิดามารดา แม้เพียงแสดงกิริยาไม่สุภาพ หยาบคาย และประพฤติดันให้บิดามารดา ได้รับความเสียใจ
- ๕) สมสู่ร่วมรักกัน โดยไม่ถูกต้องตามหลักของศาสนาอิสลาม
- ๖) ดื่มสุรา หรือเสพสิ่งมึนเมา
- ๗) เล่นการพนัน
- ๘) บริโภคสิ่งที่อัลลอฮ์ทรงบัญญัติห้าม เช่น เนื้อสุกร เนื้อสุนัข หรือเนื้อสัตว์ที่ถูกฆ่าด้วยการไม่กล่าวนามอัลลอฮ์
- ๙) ละเลยศาสนกิจตามพระบัญญัติ เช่น ไม่ถือศีลอด ไม่ทำละหมาด ไม่บริจาคทาน และไม่ประกอบ พิธีฮัจญ์
- ๑๐) กินดอกเปียโดยผิดปกติธรรมดา
- ๑๑) พุดเท็จ สาบาน หรือปกปิดความผิดของผู้อื่น
- ๑๒) นินทาว่าร้าย หรือว่ากล่าวให้ผู้อื่นได้รับความเสียหาย
- ๑๓) ยุยงให้เกิดการถกเถียงกัน หรือให้เกิดความแตกแยก
- ๑๔) ปกปิดความชั่วของผู้กระทำผิด
- ๑๕) เป็นพยานเท็จ
- ๑๖) พุดกระทบเปรียบเปรยให้ผู้อื่นเดือดร้อน
- ๑๗) ขาดการติดต่อสัมพันธ์กับญาติพี่น้อง
- ๑๘) รับสินบน หรือฉ้อราษฎร์บังหลวง
- ๑๙) ลำเอียง ขาดความยุติธรรม
- ๒๐) ประพฤติตนให้เป็นที่ยกย่องของสังคม

ข.การกระทำที่ถูกต้องตามจริยธรรม

เมื่อเว้นจากการกระทำผิดจริยธรรมอันเป็นบาปหรือความชั่ว แล้วต้องประพฤติความดีที่ถือว่าเป็นการปฏิบัติตามจริยธรรมอันดีงาม มีดังนี้

^{๑๓} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๔๓.

- ๑) กตัญญูต่อบิดามารดา
- ๒) เคารพต่อผู้มีเกียรติ และผู้ที่อาวุโสกว่า
- ๓) มีจิตเมตตา กรุณาต่อผู้ที่ต่ำกว่าและอ่อนแอกว่า
- ๔) รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา
- ๕) ประพฤติดีต่อเพื่อนบ้าน
- ๖) รักใคร่กลมเกลียวกับญาติ พี่น้อง มิตรสหาย
- ๗) ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประสบความทุกข์ยาก
- ๘) ให้ความช่วยเหลือผู้ประสงค์ทำความดี
- ๙) ให้เกียรติแก่แขกผู้มาพักอาศัยในบ้านเรือน
- ๑๐) ไปเยี่ยมผู้เจ็บไข้ได้ป่วย
- ๑๑) ไปเยี่ยมศพผู้ตาย
- ๑๒) ไม่เปิดเผยความลับของผู้อื่น
- ๑๓) ใช้จ่ายทรัพย์สินไปในทางที่ดี
- ๑๔) แนะนำให้ผู้อื่นได้ร่วมพบปะสนทนากัน
- ๑๕) ช่วยอบรมสั่งสอนผู้โง่เขลาเบาปัญญา
- ๑๖) ให้โอวาทแก่ผู้ประพฤติดุชชั่ว ให้เลิกละความชั่ว
- ๑๗) ให้ความร่วมมือเมื่อมีงานสำคัญและงานส่วนรวมเกิดขึ้น
- ๑๘) ประพฤติความดีต่อคนทั่วไป
- ๑๙) รู้จักให้อภัยแก่ผู้กระทำความผิด

จากบทบัญญัติที่กล่าวมา พอสรุปได้ว่า โดยหลักการของศาสนาอิสลามที่มีกฎเกณฑ์ควบคุมพฤติกรรมทางสังคมในทุกด้าน การพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของชาวมุสลิม เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ปฏิบัติจริงจึงต้องยึดมั่นกับแนวทางการดำรงชีวิตที่ไม่ขัดต่อบทบัญญัติ อันเป็นเงื่อนไขสำคัญไปสู่การปฏิบัติตามหลักศาสนาอิสลามและดำรงชีวิตตามแนวทางของอัลกุร-อานและอัล-หะดีษ

การนำไปใช้ในการพัฒนากลุ่ม

(๑) เชิงปัจเจกบุคคล

จากการศึกษาพบว่า สมาชิกของกลุ่มเจียรไนพลอยทุกคนปฏิบัติตนตามบทบัญญัติของศาสนาอย่างเคร่งครัด ไม่ละเลยศาสนกิจตามพระบัญญัติ เช่น ถือศีลอด ทำละหมาด บริจาคทาน และประกอบ พิธีฮัจญ์ ทำให้สมาชิกแต่ละคนมีจิตใจที่อยู่ในระเบียบวินัย ซึ่งเป็นการฝึกฝนกันมาตั้งแต่อายุน้อย การหล่อหลอมความประพฤติให้อยู่ในสิ่งที่ถูกต้องตามคำสอนของศาสนา จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ได้รับการปลูกฝังอย่างต่อเนื่อง เพราะศาสนาทุกศาสนาสอนให้คนเป็นคนดี การที่สมาชิกกลุ่มมีการประพฤติปฏิบัติตนให้อยู่ในบทบัญญัติของศาสนาอิสลาม จึงเป็นตัวช่วยให้การบริหารจัดการของกลุ่มเป็นเรื่องที่ง่ายขึ้น การดำเนินงานของกลุ่มในเรื่องของตัวบุคคลจึงไม่เกิดปัญหา เกิดความไว้วางใจกันทั้งต่อสมาชิกด้วยกันและต่อลูกค้า ทั้งนี้การทำธุรกิจด้านเครื่องประดับนั้น มีความละเอียดอ่อน

เพราะวัตถุดิบที่นำมาผลิตชิ้นงานมีราคาสูง หากสมาชิกในกลุ่มเป็นผู้ประพฤติไม่ดี ปัญหาความไว้นี้ เชื่อใจกับลูกค้ายากที่จะเกิดขึ้นได้ ซึ่งเป็นผลกระทบโดยตรงของสมาชิกแต่ละคน^{๑๔}

(๒) เชิงกลุ่ม

จากการศึกษาพบว่า บทบัญญัติของศาสนาอิสลามเป็นบทบัญญัติที่สมาชิกทุกคนมีการประพฤติปฏิบัติตามอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ทำให้สมาชิกเป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรม และมีผลกระทบโดยรวมต่อกลุ่ม เช่นการไม่เปิดเผยความลับของผู้อื่น ให้ความร่วมมือเมื่อมีงานสำคัญและงานส่วนรวมเกิดขึ้น เคารพต่อผู้มีเกียรติและผู้ที่อยู่สูงกว่า รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา ประพฤติความดีต่อคนทั่วไป รู้จักให้อภัยแก่ผู้กระทำผิด และให้อาวาห์แก่ผู้ประพฤติชั่ว ให้เลิกละความชั่วเป็นต้น สิ่งเหล่านี้มีผลที่ดีต่อกลุ่มนี้ เพราะการทำงานร่วมกันนั้นจำเป็นที่จะต้องสร้างจิตสำนึกที่ดี ไม่ทำให้เกิดปัญหาต่อส่วนรวม การทำงานร่วมกันถ้ารู้จักให้อภัยต่อผู้อื่น รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา งานทำงานกลุ่มย่อมมีความราบรื่น ซึ่งเป็นผลดีต่อการบริหารจัดการกลุ่มอย่างชัดเจน และเป็นตัวผลักดันให้เกิดการพัฒนาของกลุ่มต่อไป^{๑๕}

๓.๓.๑.๒.ความซื่อสัตย์

หลักจริยธรรมของศาสนาอิสลามได้กล่าวถึงเรื่องของความซื่อสัตย์ไว้ในคัมภีร์อัลกุรอาน ดังนี้

๑) ซูเราะฮฺที่ ๘ อัลอัมฟาฬ์ อายะฮฺที่ ๒๗ ความว่า “โอ้บรรดาผู้ศรัทธาทั้งหลาย พวกเจ้าอย่าบิดพลิ้วต่ออัลเลาะห์ และศาสนทูต และอย่าบิดพลิ้วต่อความไว้วางใจ (ที่ผู้อื่นมอบแก่) พวกเจ้า ทั้งๆที่พวกเจ้าก็รู้ดี”^{๑๖}

๒) ซูเราะฮฺที่ ๒ อัลบะกอเราะฮฺ อายะฮฺที่ ๑๘๘ ความว่า “และพวกเจ้าทั้งหลายจงอย่าบริโภครทรัพย์สินของกันและกัน โดยทางอันมิชอบ (ตอบบทบัญญัติ) และจงอย่าหยิบนทรัพย์สินนั้นแก่บรรดาผู้พิพากษา (เพื่อตัดสินบนพวกเขา) เพื่อพวกเจ้าจะได้กิน (คดี) ทรัพย์สินบางจำนวนของผู้อื่นโดยบาปทั้งๆที่พวกเจ้าทั้งหลายก็รู้ดี”^{๑๗}

ในพระวจนะเหล่านี้พระผู้เป็นเจ้าสูงสุด ผู้ทรงปรีชาสามารถยิ่งได้ทรงวางลักษณะจากความไม่ซื่อสัตย์ด้วยวิธีการที่เข้าใจได้ว่า ไม่มีการละเว้นรูปแบบของความไม่ซื่อสัตย์ พระองค์ไม่เพียงแต่ทรงห้ามการขโมยด้วยเกรงว่าบุคคลที่ไม่ฉลาดหรือโง่เขลา จะคิดว่าไม่เพียงแต่ห้ามการขโมยอย่างเดียว แต่อนุญาตให้ใช้วิธีการอื่นได้ วิธีที่ให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินของผู้อื่นมาเป็นของตนโดยไม่ถูกต้องได้ กล่าวด้วยกันสั้นๆ ก็คือ ทุกๆวิธีการที่ได้ทรัพย์สินนั้นมา เป็นวิธีที่น่าอับยศทั้งสิ้น วิธีการห้ามปราบโดยทำความเข้าใจได้ในสิ่งที่จะกระทำอยู่นั้น คือความฉลาดที่แท้จริง เมื่อมนุษย์คนหนึ่งไม่ได้เป็นเจ้าของของความเข้าใจ ปลอดภัยในการกระทำทุกอย่างของตน และไม่ได้ทำมิติคุณภาพของศีลธรรมให้สมประสงค์ เขาก็ไม่ควรจะได้รับการพิจารณาว่ามีความซื่อสัตย์และมีคุณภาพของความ

^{๑๔} สัมภาษณ์ นางชีวรัตน์ เหลาะหลง, รักษาการประธานกลุ่ม, เมื่อวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๕.

^{๑๕} สัมภาษณ์นายกอเซ็ม มหากลัน, ตำแหน่งผู้สอนเจียรเราะไนพลอย ทำหน้าที่ผู้ดูแลกลุ่มเจียรเราะไนพลอย ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคที่ ๘, วันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๕.

^{๑๖} มัรวาน สะมะฮูน, อัลกุรอาน ฉบับแปลภาษาไทย (ฉบับแก้ไขปรับปรุงใหม่), (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ ส.วงศ์แสงชัย, ๒๕๒๔), หน้า ๓๓๙.

^{๑๗} มัรวาน สะมะฮูน, อัลกุรอาน ฉบับแปลภาษาไทย (ฉบับแก้ไขปรับปรุงใหม่), (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ ส.วงศ์แสงชัย, ๒๕๒๔), หน้า ๕๔.

เที่ยงธรรม แม้แต่เมื่อเขาแสดงความซื่อสัตย์อย่างระมัดระวังก็ตาม เขากระทำจากความเคยชิน ไปตามความชอบตามธรรมชาติอย่างเชื่อฟัง โดยไม่ยอมให้ความเข้าใจ สามัญสำนึก และเหตุผลเข้าไปปกครอง^{๑๘}

การนำไปใช้ในการพัฒนากลุ่ม

(๑) เชิงปัจเจกบุคคล

จากการศึกษาพบว่า สมาชิกกลุ่มเจียรไนพลอย สมาชิกมีการนำเอาหลักจริยธรรมของอิสลามมาใช้ทั้งในชีวิตประจำวันและการทำงาน ซึ่งทุกคนต้องปฏิบัติตามที่พระเจ้าได้บัญญัติไว้ในการทำงานของกลุ่มที่มีการใช้ความสามารถเฉพาะตัวและการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง ทำให้สมาชิกของกลุ่มมีฝีมือและความปรารถนา ประกอบกับวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตนั้น เป็นพลอยดิบที่ยังไม่ได้เจียรไนและเป็นชิ้นเล็กๆ แต่ละชิ้นมีราคาสูง ดังนั้นจึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับความไว้วางใจจากผู้จ้างผลิต สมาชิกกลุ่มให้สัมภาษณ์เป็นเสียงเดียวกันว่า ตั้งแต่ทำงานมาไม่เคยมีเม็ดเงินพลอยหายเลย ทั้งนี้เกิดจากการที่ทุกคนมีจิตใจที่มีจริยธรรมสูง มั่นคงและศรัทธาในคำสอนของพระอัลลอฮ์ ทำให้ทุกคนไม่ทุจริต ไม่นำเอาของที่ไม่ใช่ของตนมาเป็นเจ้าของ การทำงานลักษณะนี้ต้องสร้างความเชื่อใจ และความซื่อสัตย์สุจริตเป็นสำคัญ มิฉะนั้นเมื่อเกิดปัญหาแล้วจึงยากแก่การแก้ไข^{๑๙}

(๒) เชิงกลุ่ม

จากการศึกษาพบว่า สมาชิกของกลุ่มมีการนำจริยธรรมในเรื่องของความซื่อสัตย์สุจริตมาใช้เป็นหลักในการทำงานกลุ่ม จึงเป็นผลดีต่อกัน ทั้งต่อสมาชิกด้วยกันเกิดความไว้วางใจกัน และต่อลูกค้า ทำให้ลูกค้ากล้าที่จะนำพลอยดิบมาให้ทางกลุ่มเจียรไน ซึ่งถือว่าความซื่อสัตย์มีความสำคัญต่อภาพลักษณ์ของกลุ่มเป็นอย่างยิ่ง และเป็นสิ่งที่ทำให้กลุ่มมีงานทำอย่างต่อเนื่อง และสามารถที่จะพัฒนากลุ่มให้มีความมั่นคงต่อไปได้^{๒๐}

๓.๓.๑.๓ ความสามัคคี

หลักจริยธรรมของศาสนาอิสลามได้กล่าวถึงเรื่องของความสามัคคี ไว้ในคัมภีร์อัลกุรอานดังนี้

๑) ซูเราะฮ์ที่ ๘ อัลอัมฟาฬ์ อายะฮ์ที่ ๒๗ ความว่า “และพวกเจ้าจะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (สามัคคี) ในการดีและการยำเกรง และอย่าได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการบาปและการเป็นศัตรู”^{๒๑}

๒) ซูเราะฮ์ที่ ๑๘ อัลกะฮ์ฟี อายะฮ์ที่ ๙๔ ความว่า “พวกเขาพูดว่า โอ้ซุลกอร์นัยน์ แท้จริงยะฮูญและมะฮูญนั้นเป็นพวกบ่อนทำลายในพื้นดิน ดังนั้นพวกเราเตรียมค่าตอบแทนไว้ให้ท่าน เพื่อขอให้ท่านสร้างกำแพงขวางกั้นระหว่างพวกเรากับพวกเขาได้ไหม”^{๒๒}

^{๑๘} สฟีลา เฟลคทเนอร์, **ปรัชญาแห่งคำสอนของศาสนาอิสลาม ฉบับแปลภาษาไทย**, (สงขลา : พิมพ์ที่สมาคมอะห์มาดียามุสลิม, ๒๕๓๙), หน้า ๗๕ – ๗๖.

^{๑๙} สัมภาษณ์ นางนฤมล มหากลั่น, สมาชิกกลุ่ม, เมื่อวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๕.

^{๒๐} สัมภาษณ์ นางกาญจนา อ่อนนุ่ม, สมาชิกกลุ่ม, เมื่อวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๕.

^{๒๑} มัรวาน สะมะฮุน, **อัลกุรอาน ฉบับแปลภาษาไทย (ฉบับแก้ไขปรับปรุงใหม่)**, (กรุงเทพฯ :

สำนักพิมพ์ สวรงค์เส่งยม, ๒๕๒๔), หน้า ๕๔๙.

จากพระวจนะเหล่านี้ พวกเขาจะไม่เริ่มทะเลาะเบาะแว้งกันด้วยเรื่องเพียงเล็กน้อย ตราบใดที่ไม่ได้ทำให้เกิดความเสียหายมากนัก เป็นสาเหตุของความบาดหมาง และนี่คือหลักที่จะนำไปสู่ความสงบสันติในสถานที่ที่ถูกต้อง โดยไม่พาความรู้สึกรุนแรงที่ถูกละเมิดประมาทจากคนอื่น แต่ที่เราควรจะอภัยโทษให้ต่อคนที่ทำให้เรามีความรู้สึกเช่นนี้^{๒๓}

การนำไปใช้ในการพัฒนากลุ่ม

(๑) เชิงปัจเจกบุคคล

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มเจียระไนพลอยมีปัญหาในเรื่องของความสามัคคี สมาชิกแต่ละคนมีการปฏิบัติตามหลักจริยธรรม โดยมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของประโยชน์ที่ได้จากการที่สมาชิกมีความสามัคคีกัน แต่เนื่องจากไม่มีการบริหารจัดการกลุ่มที่ดี ไม่พูดคุยกันในเรื่องของการแก้ไขปัญหาและอุปสรรค แต่ละคนจะเน้นในเรื่องของปากท้องของตนเองและครอบครัวเป็นสำคัญ ประกอบกับการที่ผู้นำกลุ่มไม่ค่อยจะมุ่งมั่นเท่าที่ควร และไม่มีสภาวะของความป็นผู้นำกลุ่ม ทำให้สมาชิกไม่ใส่ใจในการร่วมมือร่วมใจกันทำงาน ไม่รับผิดชอบในหน้าที่ของตน ต่างคนต่างคิด ต่างคนต่างทำ ผลคือผู้นำไม่สามารถควบคุมหมู่สมาชิกได้ การบริหารจัดการกลุ่มที่ต้องอาศัยความสามัคคีของคนในกลุ่ม จึงล้มเหลวเกือบสิ้นเชิงซึ่งมีผลต่อการพัฒนากลุ่มและสมาชิก^{๒๔}

(๒) เชิงกลุ่ม

จากการศึกษาพบว่า การที่สมาชิกไม่มีความสามัคคีกัน และไม่เห็นประโยชน์ของความสามัคคี ทำให้การทำงานของกลุ่มขาดความเป็นเอกภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการร่วมมือกันทำงาน เพราะเมื่อครบกำหนดส่งพลอย ทุกคนต้องทำให้เสร็จและต้องส่งงานพร้อมกัน ถ้าสมาชิกไม่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน กลุ่มก็ไม่สามารถส่งพลอยตามกำหนดได้ และจะไม่ได้รับเครดิตจากลูกค้า ซึ่งเป็นผลเสียแก่กลุ่มโดยรวม มีผลต่อการพัฒนาศักยภาพและความยั่งยืนของกลุ่ม^{๒๕}

๓.๓.๑.๔.การพึ่งพาตนเอง

หลักจริยธรรมของศาสนาอิสลามได้กล่าวถึงเรื่องของการพึ่งพาตนเองไว้ในคัมภีร์อัล-กุรอ่าน ดังนี้

๑) ซูเราะฮ์ที่ ๘ อัลอัมฟาละ อายะฮ์ที่ ๒๗ วามว่า “นับิตาจุดจะไม่รับประทาน นอกจากอาหารที่ได้มาจากการทำงานด้วยมือทั้งสองของเขาเอง”^{๒๖}

^{๒๒} มัรวาน สะมะอูน, อัลกุรอ่าน ฉบับแปลภาษาไทย (ฉบับแก้ไขปรับปรุงใหม่), (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ ส.วงศ์แสงี่ยม, ๒๕๒๔), หน้า ๕๘๙.

^{๒๓} สฟีลา เฟลคทเนอร์, ปรัชญาแห่งคำสอนของศาสนาอิสลาม ฉบับแปลภาษาไทย, (สงขลา : พิมพ์ที่ สมาคมอะห์มาดียามุสลิม, ๒๕๓๙), หน้า ๗๗ – ๗๘.

^{๒๔} สัมภาษณ์ นายกอเซ็ม มหากลั่น, ตำแหน่งผู้สอนเจียระไนพลอย ทำหน้าที่ผู้ดูแลกลุ่มเจียระไนพลอย ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคที่ ๘, วันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๕.

^{๒๕} สัมภาษณ์ นายอดุลย์ รักชี, นักวิชาการอุตสาหกรรม ทำหน้าที่ประสานงานกลุ่มเจียระไนพลอย ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคที่ ๘, เมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๕.

^{๒๖} มัรวาน สะมะอูน, อัลกุรอ่าน ฉบับแปลภาษาไทย (ฉบับแก้ไขปรับปรุงใหม่), (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ ส.วงศ์แสงี่ยม, ๒๕๒๔), หน้า ๕๔๙.

การนำไปใช้ในการพัฒนากลุ่ม

(๑) เชิงปัจเจกบุคคล

จากการศึกษาพบว่า สมาชิกของกลุ่มยังขาดการความตั้งใจที่จะพึ่งพาตนเอง ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของจิตสำนึกในการทำงาน ที่ยังต้องอาศัยหน่วยงานราชการเข้ามาช่วยในเรื่องของการติดต่อเจรจาธุรกิจ ทุกคนจะไม่เสียสละในการทำหน้าที่เพื่อเป็นตัวแทนของกลุ่มในการหาออเดอร์จากลูกค้า แต่จะขอให้หน่วยราชการดำเนินการแทน ซึ่งถ้าเป็นในช่วงเริ่มตั้งกลุ่มก็ยังถือว่ามีความจำเป็นต้องขอความช่วยเหลือ แต่หลังจากดำเนินการมาระยะหนึ่งสมาชิกกลุ่มต้องร่วมกันคิดเพื่อที่จะหาการตลาดเอง แต่การดำเนินงานที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน สมาชิกกลุ่มยังให้หน่วยราชการช่วยดำเนินการในส่วนนี้ และไม่มีใครที่จะนำพลอยไปส่งลูกค้า ทำให้เกิดปัญหาต่อการพัฒนาทักษะในการติดต่อสื่อสารกับลูกค้า ขาดการพึ่งพาตนเองของสมาชิกซึ่งมีผลต่อการพัฒนากลุ่มอย่างเห็นได้ชัดเจน^{๒๗}

(๒) เชิงกลุ่ม

จากการที่สมาชิกไม่สนใจที่จะดำเนินการด้านการตลาดด้วยตนเอง ทำให้เกิดปัญหาในเรื่องของการหาลูกค้า เนื่องจากทางราชการมีภารกิจอื่นอีกมากมาย จึงไม่สามารถที่จะดูแลในการหาลูกค้าให้แก่กลุ่มอย่างต่อเนื่อง ตัวสมาชิกเองก็ไม่กระตือรือร้น ไม่รู้จักเสียสละเพื่อให้กลุ่มสามารถพึ่งพาตนเองได้ เนื่องจากมีหน่วยราชการช่วยเหลืออยู่ และจากการที่สมาชิกของกลุ่มไม่เห็นความสำคัญในเรื่องนี้ ทำให้กลุ่มเกิดปัญหาในการทำงานที่ไม่ต่อเนื่อง ในช่วงเกิดภาวะเศรษฐกิจถดถอย ลูกค้าที่เป็นบริษัทเกี่ยวกับเครื่องประดับประสบปัญหาขาดทุน จึงยกเลิกให้งานแก่ทางกลุ่มเมื่อไม่มีงานเข้า สมาชิกก็ขาดรายได้ ประกอบกับไม่เคยติดต่อลูกค้าด้วยตนเอง ไม่เคยนำของไปส่งลูกค้า ทำให้เกิดปัญหาขึ้นและสร้าง ความระส่ำระสายแก่สมาชิก ในที่สุดสมาชิกก็เริ่มไปหางานอื่นทำ กลุ่มก็ไม่แข็งแรง ทำให้สมาชิกลดลงจนเกือบจะต้องหยุดกิจการ นี่คือสาเหตุที่เกิดจากการที่สมาชิกกลุ่มไม่รู้จักพึ่งพาตนเอง จึงมีผลกระทบต่อกกลุ่มในภาพรวม^{๒๘}

๓.๓.๑.๕.การประหยัดดอคอม

ศาสนาอิสลามส่งเสริมให้มุสลิมทุกคนให้ความสำคัญกับการประหยัดดอคอม ทั้งนี้เพราะการประพฤติปฏิบัติตนให้รู้จักการประหยัดดอคอม ควรค่าแก่การยกย่อง ซึ่งถ้าทุกคนรู้จักนำมาใช้ ย่อมช่วยให้เกิดสถานะภาพทางครอบครัวมีความเข้มแข็ง มีความเป็นอยู่ที่ดี ไม่ขัดสน และหากทุกคนประพฤติปฏิบัติเหมือนกัน ย่อมส่งผลทางด้านเศรษฐกิจที่ดี ในทางกลับกันถ้าทุกคนไม่ตระหนักถึงความสำคัญของความประหยัดดอคอม มีความสุรุ่ยสุร่าย ย่อมเกิดความเสียหายทั้งต่อตนเองและเศรษฐกิจในภาพรวมได้

หลักจริยธรรมของศาสนาอิสลามได้กล่าวถึงเรื่องที่เกี่ยวข้องของการประหยัดดอคอมไว้ใน คัมภีร์อัลกุร-อาน ดังนี้

^{๒๗} สัมภาษณ์ นางกาญจนา อ่อนนุ่ม, สมาชิกกลุ่ม, เมื่อวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๕.

^{๒๘} สัมภาษณ์ นางวันเพ็ญ ศรีสะอาด, สมาชิกกลุ่ม, เมื่อวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๕.

๑.ซูเราะฮฺที่ ๑๗ บะนีอิสรออีล อายะฮฺที่ ๒๗ ความว่า “แท้จริงบรรดาผู้สุรุษสุร่าย ย่อมเป็นญาติของมารร้าย และมารร้ายนั้นเป็นผู้กตัญญูต่อองค์อภิบาลของมันเอง”^{๒๙}

๒.ซูเราะฮฺที่ ๑๗ บะนีอิสรออีล อายะฮฺที่ ๒๘ ความว่า “และเจ้าอย่านำมือของเจ้า คล้องไว้ที่ต้นคอ (ด้วยความตระหนี่) และอย่าแบบมือจนสุดเหยียด (ด้วยความฟุ้งเฟ้อสุรุษสุร่าย) อันเป็นเหตุให้เจ้าต้องถูกตำหนิ อีกทั้งสิ้นเนื้อประดาตัว”^{๓๐}

จากคำสอนดังกล่าว จะเห็นได้ว่า การรู้จักใช้จ่ายทรัพย์สินอย่างมีเหตุมีผลตามแนวทางคำสอนนั้น จะเกิดประโยชน์ในการดำรงชีวิต และเป็นที่รักของอัลลอฮฺ ที่ให้ประพัตินบนพื้นฐานของความประหยัดและไม่สุรุษสุร่าย

การนำไปใช้ในการพัฒนากลุ่ม

(๑) เชิงปัจเจกบุคคล

จากการศึกษาพบว่า สมาชิกของกลุ่มมีการนำหลักจริยธรรมในเรื่องของการประหยัดอดออม มาประยุกต์ใช้ในการทำงาน โดยสมาชิกมีความมัธยัสถ์ ประหยัด ไม่ใช้จ่ายในสิ่งที่ไม่จำเป็น ไม่สุรุษสุร่าย และรู้จักอดออม เมื่อมีการส่งงานพลอยให้กับลูกค้าแล้ว จะมีการหักทุนเอาไว้ แล้วแบ่งกำไรให้แก่สมาชิกอย่างเท่าเทียมกันตามปริมาณงานที่ส่ง แต่ไม่มีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์อย่างเป็นทางการ โดยสมาชิกกลุ่มได้ให้ความเห็นว่า กลัวไม่มีเงินเข้า อาจจะนานๆเงินเข้าที แต่ถึงอย่างไรสมาชิกทุกคนก็ได้นำหลักการในอัลกุร-อาน เรื่องของการรู้จักใช้จ่าย ไม่สุรุษสุร่าย และไม่ตระหนี่ และหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้อย่างเคร่งครัด เพื่อการดำรงชีวิตที่ดีของตนเองและครอบครัว ซึ่งเป็นการสร้างจริยธรรมที่ดีงามสำหรับสมาชิกแต่ละคนในการทำหน้าที่ของตนเพื่อเป็นพื้นฐานในการทำงานร่วมกันภายในกลุ่ม^{๓๑}

(๒) เชิงกลุ่ม

จากการศึกษาพบว่า ในการนำหลักจริยธรรมอิสลามที่เกี่ยวกับการประหยัดอดออมมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาของกลุ่มของสมาชิกนั้น สามารถช่วยในเรื่องของการรู้จักควบคุมดูแลค่าใช้จ่ายของกลุ่มได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะในเรื่องของการประหยัดค่าใช้จ่ายด้านสาธารณูปโภค ได้แก่ค่าไฟฟ้า ค่าน้ำประปา ค่าดูแลรักษาอุปกรณ์ในการเจียรไนพลอย เป็นต้น ซึ่งสามารถช่วยลดการใช้พลังงานได้อย่างเหมาะสม ไม่สิ้นเปลืองจนเกินไป ถึงแม้ในภาพรวมของกลุ่มจะไม่มีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ขึ้น แต่ถ้ามองในแง่ของการรู้จักใช้จ่าย และอดออมในความเป็นส่วนตัว ก็นับได้ว่ามีผลในทางที่ดีต่อการพัฒนาของกลุ่ม^{๓๒}

๓.๓.๑.๖ การให้ทาน

หลักจริยธรรมในศาสนาอิสลามได้กล่าวถึงการบริจาคทรัพย์เป็นทาน(ชะก้าต) ไว้ในคัมภีร์อัลกุร-อาน

^{๒๙} มัรวาน สะมะฮูน, อัลกุรอ่าน ฉบับแปลภาษาไทย (ฉบับแก้ไขปรับปรุงใหม่), (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ ส.วงศ์เสงี่ยม, ๒๕๒๔), หน้า ๕๔๙.

^{๓๐} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๕๐.

^{๓๑} สัมภาษณ์ นางนฤมล มหากลั่น, ตำแหน่งฝ่ายการตลาด, เมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๕๕.

^{๓๒} สัมภาษณ์ นางนฤมล มหากลั่น, ตำแหน่งฝ่ายการตลาด, เมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๕๕.

๑) ซูเราะฮ์ที่ ๓ อาลิอิมรอน อายะฮ์ที่ ๙๒ ความว่า “เจ้าทั้งหลายจะยังไม่บรรลุสู่คุณธรรม (อันแท้จริง) ได้ จนกว่าเจ้าทั้งหลายจะได้บริจาคบางสิ่งที่เจ้าทั้งหลายรัก และสิ่งใดก็ตามที่เจ้าทั้งหลายบริจาคออกไป แน่แน่นอนที่สุด อัลลอฮ์ย่อมรอบรู้อย่างยิ่งในสิ่งนั้น”^{๓๓}

อีกทั้งมีข้อบัญญัติว่าด้วยเรื่องบริจาคอันเป็นส่วนแห่งการประกันสังคมไว้ด้วย และเรื่องนี้เป็นหลักฐานของอิสลามข้อหนึ่งใน ๕ ข้อ ซึ่งมุสลิมผู้มีฐานะพึงกระทำได้ ต้องทำการบริจาคทรัพย์เป็นทาน ตามหลักการศาสนาแบ่งเป็น ๒ ประเภท โดยเฉพาะทานในเกณฑ์บังคับ คือบัญญัติสำหรับผู้มีฐานะดี โดยต้องปันส่วนแห่งทรัพย์สินอันตนมีอยู่ให้แก่ผู้พึงได้รับ ๘ จำพวก อันได้แก่

๑.ผู้ยากไร้ (พะกัร) ๒.ผู้ขัดสน (มีสกิน) ๓.ผู้เป็นเจ้าของชะก้าต อันหมายถึงบุคคลที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่น ผู้เก็บ ผู้รวบรวม ผู้แจกจ่าย และผู้ทำบันทึกเรื่องของชะก้าต ๔.ผู้ใดกลับใจเป็นมุสลิมโดยสมัคร ๕.ผู้มีหนี้สินเพื่อกิจอันชอบด้วยศาสนา ๖.ผู้ที่กระทำการณรงค์เพื่อศาสนาอิสลาม ๗.ผู้เดินทางที่ขาดทุนทรัพย์^{๓๔}

จากบทบัญญัติดังกล่าว จะเห็นได้ว่าทุกศาสนาต่างก็ให้ความสำคัญกับคนยากจนและผู้อ่อนแอในสังคม อิสลามเป็นศาสนาแห่งสังคม การเป็นมุสลิมที่ดี คือการใช้ชีวิตให้ยอมรับ และให้ความดีแก่สังคม สร้างประโยชน์ให้สังคมแล้วก็รับประโยชน์จากสังคม ชะก้าตจึงเป็นสิ่งที่ได้รับจากมุสลิมในสังคม เพื่อที่จะได้ยกระดับคุณภาพชีวิตของคนให้อยู่ในมาตรฐานเดียวกัน เป็นหลักสังคมสงเคราะห์ระหว่างมุสลิมด้วยกัน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของระบบสวัสดิการสังคมอันครอบคลุมของอิสลาม อิสลามส่งเสริมให้มุสลิมทุกคนมีอาชีพ สามารถเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ แต่หากมีเหตุขัดข้อง ชะก้าตก็สามารถไปช่วยเหลือบุคคลเช่นนี้ได้ เพราะเป็นการไม่สมควรยิ่งที่บุคคลเช่นนี้จะถูกละเลยจากสังคม ชะก้าตจึงมีความสำคัญด้านสังคม เพื่อให้สังคมดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงเป็นการให้สวัสดิการส่วนหนึ่งที่ผู้มั่งมีจะต้องให้สิทธิให้แก่คนยากจนของสังคม ซึ่งถือเป็นความสำคัญด้านสังคมของอิสลาม

ชะก้าตเป็นแหล่งรายได้ขั้นแรกของอิสลาม เป็นเสมือนพลังที่จะมาผลักดันให้กลไกทางเศรษฐกิจและสังคมดำเนินไป ซึ่งการเก็บรวบรวมชะก้าตเป็นการขจัดความเหลื่อมล้ำกันทางทรัพย์สินและค่อยๆก่อให้เกิดการกระจายรายได้ตลอดจนเป็นสิ่งที่คอยเหนี่ยวรั้งแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดปัญหาเงินเฟ้อเอาไว้ นอกจากนั้นแล้วการจัดเก็บชะก้าตที่ถูกต้องจะสามารถสร้างดุลยภาพทางเศรษฐกิจที่ต้องการขึ้นมาได้อีกด้วย

ชะก้าตยังทำหน้าที่กระจายความร่ำรวยของประชาชาติให้ทุกคนมีสิทธิได้รับส่วนแบ่งด้วย แม้ในหมู่คนยากจนก็ตาม โดยชะก้าตให้หมุนเวียนในหมู่คนจน สอดคล้องกับนโยบายการกระจายรายได้สู่ประชาชนในระบบเศรษฐกิจของอิสลามด้วย ชะก้าตจึงมีความสำคัญในฐานะเป็นแกนกลางทางทรัพย์สินในอิสลาม ซึ่งครอบคลุมถึงด้านศีลธรรมทางศาสนานั้น ชะก้าตจะเป็นตัวชำระล้างความโลภและขจัดความร่ำรวยจนเกินไป ส่วนด้านสังคมนั้นชะก้าตทำหน้าที่เสมือนมาตรการชั้นเยี่ยมที่จะ

^{๓๓} มัรวาน สะมะอูน, อัลกุรอาน ฉบับแปลภาษาไทย (ฉบับแก้ไขปรับปรุงใหม่), (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ สวสดีเสงี่ยม, ๒๕๒๔), หน้า ๑๑๓.

^{๓๔} เดือน คำดี, ศาสนศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๕), หน้า ๑๗๙.

ขจัดความยากจนในสังคมโดยให้ผู้มีฐานะได้รับผิดชอบต่อสังคม สำหรับด้านเศรษฐกิจนั้นชะกาทจะป้องกันการสะสมทรัพย์สินสมบัติเอาไว้ในมือของคนเพียงไม่กี่คน นอกจากนี้ยังเป็นการกระจายรายได้เป็นอย่างดีในสังคมที่เห็นได้อย่างเป็นรูปธรรม

การนำไปใช้ในการพัฒนากลุ่ม

(๑) เชิงปัจเจกบุคคล

จากการศึกษาพบว่า สมาชิกแต่ละคนน้อมนำเอาจริยธรรมของศาสนาอิสลามมาใช้ในการทำงานในกลุ่ม โดยเมื่อตนเองทำงานมีรายได้จากการทำเกษตรกรรมที่เป็นอาชีพหลัก และรายได้จากการเจียรไนพลอยที่เป็นอาชีพเสริม ก็จะนำส่วนหนึ่งเก็บเอาไว้เพื่อให้สามารถจ่ายชดเชยแก่ผู้ที่ยากจน หรือช่วยเหลือสมาชิกที่ขัดสน และไม่เจาะจงว่าจะเป็นญาติหรือไม่ โดยประพฤติตามแนวทางจริยวัตรที่ท่านศาสดาประพฤติปฏิบัติ เช่นการที่ท่านศาสดาประกอบสัมมาชีพเป็นปุถุชนปกติ และทำงานรับใช้ศาสนาของอัลลอฮ์ ในการเผยแพร่อิสลาม ซึ่งเป็นการดำรงตนแบบพอเพียง ทำเพื่อแสวงหาปัจจัยยังชีพ และหากมีเหลือก็ช่วยเหลือแบ่งปันผู้คนที่ยากไร้ ซึ่งชะกาทนั้นจะนำมาใช้ในการฟื้นฟูดูแลชุมชนหรือเพื่อสนับสนุนการพัฒนากลุ่มได้ อันเป็นการฝึกฝนการรู้จักแบ่งปันช่วยเหลือผู้อื่น^{๓๕}

(๒) เชิงกลุ่ม

จากการศึกษาพบว่า ในการที่สมาชิกมีการประพฤติปฏิบัติตามจริยธรรมอิสลามอยู่โดยตลอดนั้น ทำให้ทุกคนมีความเอื้ออาทรต่อกัน ให้ความช่วยเหลือแก่กัน ซึ่งน่าที่จะเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชน แต่เนื่องจากการที่ประธานกลุ่มขาดภาวะผู้นำและขาดความกระตือรือร้นในการพัฒนาคนและการพัฒนาศักยภาพของกลุ่ม ทำให้ไม่สามารถดึงเอาสิ่งที่ดีงามของสมาชิกแต่ละคนมาเป็นฐานในการพัฒนาได้ สมาชิกจึงมุ่งแต่ทำงานเพื่อสร้างรายได้ แต่ไม่ได้สนใจที่จะช่วยกันแก้ไขข้อบกพร่องของการบริหารจัดการกลุ่ม มีเพียงประโยชน์ในการถ้อยที่ถ้อยอาศัยในการทำงานเพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงไปเท่านั้น^{๓๖}

๓.๓.๑.๗.การใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างมีคุณค่า

หลักจริยธรรมของศาสนาอิสลามได้กล่าวถึงเรื่องของการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างมีคุณค่าไว้ในคัมภีร์อัลกุรอาน ดังนี้

๑)ซูเราะฮ์ที่ ๒ อัลบะกอเราะฮ์ อายะฮ์ที่ ๑๖๔ – ๑๖๕ ความว่า“แท้จริง อุปมาชีวิตในโลกนี้ ดั่งน้ำฝนที่เราได้หลั่งมันลงมาจากฟากฟ้า พืชของแผ่นดินได้คล่เคล้ากับน้ำนั้น บางส่วนของมนุษย์และปศุสัตว์ใช้กินเป็นอาหาร จนกระทั่งเมื่อแผ่นดินได้เริ่มปรากฏความงดงามของมัน และถูกประดับด้วยพืชผลอย่างสวยงาม เจ้าของของมันก็คิดว่าแท้จริงพวกเขามีอำนาจเหนือมัน คำบัญชา

^{๓๕} สัมภาษณ์ นางสุไรดา จันทรอัน, สมาชิกกลุ่ม, เมื่อวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๕.

^{๓๖} สัมภาษณ์ นายกอเซ็ม มหากลั่น, ตำแหน่งผู้สอนเจียรไนพลอย ทำหน้าที่ผู้ดูแลกลุ่มเจียรไนพลอย ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคที่ ๘, วันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๕.

ของเราได้มายังมันในเวลากลางคืนหรือเวลากลางวัน แล้วเราได้ทำให้มันถูกเก็บเกี่ยว เหมือนกับว่าไม่มีการหว่านมาแต่วันวาน เช่นนั้นแหละ เราได้จำแนกโครงการต่าง ๆ แก่หมู่ชนผู้ใคร่ครวญ”^{๓๗}

๒) ชูเราะฮ์ที่ ๓๖ ยาซีน आयะฮ์ที่ ๓๓ – ๓๕ ความว่า “และสัญลักษณ์หนึ่งสำหรับพวกเขา (ที่พิสูจน์ถึงเดชานุภาพและเอกานุภาพของเรา) นั่นคือ แผ่นดินที่ตาย (แห้งแล้ง) ไปแล้ว เราได้ชุบชีวิตให้มันฟื้นขึ้นมา (อุดมสมบูรณ์อีก) และเราได้ทำให้เมล็ดพืช (ใช้เป็นอาหาร) ผลิออกมาจากมัน แล้วพวกเขาก็บริโภคมจากมัน และเราได้บันดาลไว้ในแผ่นดิน ซึ่งส่วนต่างๆมีทั้งสวนอินทผลัมและองุ่น และเราได้ให้มิตาน้ำแตกกระจายอยู่ในนั้น เพื่อพวกเขาจะได้บริโภคผลของมัน และสิ่งที่พวกเขาได้กระทำขึ้นด้วยมือของพวกเขาเอง แล้วโฉนพวกเขาจึงไม่กตัญญู”^{๓๘}

การนำไปใช้ในการพัฒนากลุ่ม

(๑) เชิงปัจเจกบุคคล

จากการศึกษาพบว่า มีการนำคำสอนของศาสนาในเรื่องของการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างมีคุณค่าไปประยุกต์ใช้ในการทำงานของสมาชิกกลุ่มเจียรไนพลอย ทั้งนี้จากการที่กลุ่มนี้อยู่ในพื้นที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งมีปัญหาในเรื่องของพื้นที่ทำกิน โดยในปีพ.ศ.๒๕๔๗ พื้นที่แห่งนี้มีสภาพป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ มีสัตว์ประเภทเนื้อทรายอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก จึงได้ชื่อว่า “ห้วยทราย” ต่อมาราษฎรได้เข้ามาอาศัยทำกินบุกรุกแผ้วถางป่าประกอบอาชีพทางการเกษตร ในห้วงเวลาไม่ถึง ๔๐ ปี ป่าไม้ได้ถูกทำลายลงโดยสิ้นเชิง ทำให้ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาลและมีปริมาณลดลงจนมีลักษณะเป็นพื้นที่อับฝน ดินขาดการบำรุงรักษาจนเกิดความไม่สมดุลทางธรรมชาติ การพังทลายของดินค่อนข้างสูง ประกอบกับราษฎรส่วนใหญ่ปลูกสับปะรด ซึ่งจำเป็นต้องใช้สารเคมีปริมาณสูงทำให้คุณภาพดินเสื่อมลง ก่อให้เกิดความเดือดร้อนทั่วทุกพื้นที่ จึงเป็นที่มาของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเพื่อที่จะฟื้นฟูสภาพธรรมชาติให้กับคืนมาและสามารถอยู่ร่วมกับราษฎรในพื้นที่ได้อย่างสมดุล^{๓๙}

จากเหตุผลดังกล่าวทำให้สมาชิกของกลุ่มเจียรไนพลอยตระหนักถึง การทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งผลที่ได้รับคือราษฎรในพื้นที่ไม่สามารถที่จะใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติได้อีก สมาชิกทุกคนจึงให้ความร่วมมือในการร่วมโครงการปลูกป่า โดยเน้นการเพิ่มปริมาณต้นไม้ตลอดจนการดูแลรักษาป่า ช่วยเฝ้าระวังป้องกันการเกิดไฟป่า และช่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมประเภทอื่นๆ เช่น ดิน สัตว์ป่า พืชพันธุ์และสมุนไพรต่างๆ อีกมากมาย

^{๓๗} มัรวาน สะมะฮุน, อัลกุรอาน ฉบับแปลภาษาไทย (ฉบับแก้ไขปรับปรุงใหม่), (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ ส.วงศ์แสงี่ยม, ๒๕๒๔), หน้า ๔๖ – ๔๗.

^{๓๘} มัรวาน สะมะฮุน, อัลกุรอาน ฉบับแปลภาษาไทย (ฉบับแก้ไขปรับปรุงใหม่), (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ ส.วงศ์แสงี่ยม, ๒๕๒๔), หน้า ๘๗๕.

^{๓๙} สัมภาษณ์ นางชีวรัตน์ เหลาะหลง, รักษาการประธานกลุ่ม, เมื่อวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๕.

(๒) เชิงกลุ่ม

จากการศึกษาพบว่า ทางกลุ่มได้ให้ความร่วมมือกับทางศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายฯ ในการรณรงค์การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังรักษาสภาพแวดล้อมที่ดีซึ่งเป็นผลจากกระบวนการเจียรไนพลอย ที่มีการใช้น้ำเพื่อการระบายความร้อน และเศษวัตถุที่ไม่สามารถนำมาใช้ใหม่ได้ โดยนำไปจัดการทิ้งอย่างที่เป็นที่ถูกต้องและไม่ทำความเดือดร้อนให้กับผู้อื่นทั้งโดยทางตรงและโดยทางอ้อม ซึ่งจากการที่สมาชิกทุกคนตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดจากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างไม่มีการควบคุม ทำให้ทุกคนร่วมมือกันดูแลรักษาอนุรักษ์และนำทรัพยากรธรรมชาติไปใช้อย่างรู้คุณค่า เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสมดุลและอย่างยั่งยืนทั้งมนุษย์ ธรรมชาติ สัตว์ป่า และสิ่งแวดล้อม^{๔๐}

๓.๔ กระบวนการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนของชุมชนชาวมุสลิมโดยใช้หลักจริยธรรม

ในการพัฒนาของกลุ่มเจียรไนพลอยมีกระบวนการพัฒนากลุ่มเป็นช่วงๆ เนื่องจากสมาชิกมีการเข้าออกจากการเป็นสมาชิกอยู่เป็นประจำ โดยมีปัจจัยในเรื่องของรายได้เป็นสำคัญ ในกรณีที่ราคา ทำพลอยสูงสมาชิกที่ลาออกไปก็จะกลับเข้ามาทำกันมาก แต่ถ้าราคาทำพลอยต่ำสมาชิกก็จะลาออกไปทำอาชีพรับจ้างและทำปศุสัตว์เพราะรายได้ดีกว่า ดังนั้นกระบวนการพัฒนาของกลุ่มนี้จึงมีการดำเนินการเป็นช่วงๆ ซึ่งในการสร้างองค์ความรู้และสร้างเสริมประสบการณ์ให้กับสมาชิก จะเป็นการดำเนินการแบบค่อยเป็นค่อยไปตามความต้องการของสมาชิก ซึ่งน่าจะเกิดประโยชน์ต่อการทำงานในแต่ละภาคส่วนของกลุ่ม กระบวนการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในยุคปัจจุบันมีเป้าหมายเพื่อให้เกิดการพึ่งพาตนเองโดยการทำให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของวิสาหกิจชุมชนที่เข้มแข็ง กระบวนการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนของกลุ่มเจียรไนพลอย มีรูปแบบของการพัฒนาอยู่ ๓ รูปแบบ คือ

๑. การรวมกลุ่ม
๒. กระบวนการเรียนรู้
๓. การมีส่วนร่วมของสมาชิก

๓.๔.๑ การรวมกลุ่ม

จากการที่พื้นที่ที่ตั้งของกลุ่มเจียรไนพลอยตั้งอยู่เป็นพื้นที่ที่ดินเสื่อมโทรมเพราะมีการบุกรุกทำลายป่าอย่างรุนแรง ทำให้ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล และมีปริมาณลดน้อยลงจนมีลักษณะเป็นพื้นที่อับฝน ดินขาดการบำรุงรักษาจนเกิดความไม่สมดุลทางธรรมชาติ การพังทลายของดินค่อนข้างสูง ประกอบกับราษฎรส่วนใหญ่ปลูกสับปะรด ซึ่งต้องใช้สารเคมีปริมาณสูง ทำให้คุณภาพของดินเสื่อมโทรม อันเป็นที่มาของโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อพัฒนาให้เป็นศูนย์ศึกษาการพัฒนาด้านป่าไม้เอนกประสงค์ และจัดให้ราษฎรที่เข้าทำกินอยู่เดิมได้มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาป่าไม้ ได้ประโยชน์จากป่าไม้และไม่ทำลายป่าไม้อีกต่อไป มุ่งหมายที่จะ

^{๔๐} อ้างแล้ว.

ศึกษารูปแบบการพัฒนาการเกษตรกรรมควบคู่ไปกับการปลูกป่า จัดหาแหล่งน้ำ ศึกษาวิธีทำระบบป้องกันไฟป่า “ระบบเปียก” ให้ราษฎรสร้างรายได้จากการผลิตผลไม้ป่า และเพาะปลูกพืชชนิดต่างๆ ควบคู่ไปด้วย และให้ราษฎรที่เข้ามาทำกินโดยมิชอบได้เข้าร่วมกิจกรรมการดูแลรักษาป่า และประกอบอาชีพโดยใช้ประโยชน์จากป่าไม้ในลักษณะที่เป็นพิพัตณ์ธรรมชาติที่มีชีวิต นอกจากนี้ยังให้การศึกษาแก่ประชาชนทั่วไปเพื่อที่จะให้ประชาชนผู้ยากไร้อยู่รอด และธรรมชาติอยู่รอดด้วย

จากแนวพระราชดำริดังกล่าวที่กล่าวมาจึงเป็นจุดเริ่มต้นของกลุ่มเจียรไนพลอย คณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานขึ้น ซึ่งกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมเป็นองค์กรหนึ่งที่ร่วมดำเนินงานศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยรับผิดชอบในด้านของการศึกษาวิเคราะห์ความเหมาะสม และการดำเนินงานส่งเสริมอาชีพอุตสาหกรรม เพื่อให้ราษฎรที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงได้มีอาชีพ สามารถนำมาเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว นับว่าเป็นการสนองพระราชดำริด้านการพัฒนาอาชีพและการใช้ทรัพยากรจากกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมให้เป็นประโยชน์อีกทางหนึ่ง ซึ่งระยะแรกได้ดำเนินการฝึกอาชีพอุตสาหกรรมในครอบครัวและหัตถกรรมเพื่อให้ราษฎรมีความรู้ระดับขั้นพื้นฐานก่อน เพื่อทำผลิตภัณฑ์ไว้ใช้ในครัวเรือน และการสนับสนุนการประกอบอาชีพเดิมของราษฎรในพื้นที่

ในระยะต่อมา กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมร่วมกับสมาคมผู้ค้าอัญมณีไทยและเครื่องประดับ และกองอำนวยการโครงการพระราชดำริ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย ก่อตั้งศูนย์ฝึกอาชีพการเจียรไนพลอยขึ้นในปี ๒๕๓๐ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการฝึกอบรมให้กับราษฎรในโครงการได้มีความรู้และทักษะในด้านการเจียรไนพลอยให้สามารถยึดเป็นอาชีพหลักสร้างรายได้ให้กับครอบครัว และชุมชนโดยไม่ต้องเคลื่อนย้ายไปทำงานที่อื่น รวมทั้งเป็นแหล่งให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามาเยี่ยมชมและซื้อสินค้า อันจะเป็นการเสริมสร้างด้านการตลาดให้กับท้องถิ่นได้อีกทางหนึ่ง

ในช่วงระยะเวลา ๖ ปีแรกของการดำเนินงานในโครงการเจียรไนพลอย กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมได้จัดวิทยากรมาฝึกอบรมการเจียรไนพลอยหลายรุ่น และได้มีการรวมตัวกันของราษฎรที่มาฝึกอบรมเจียรไนพลอย โดยใช้เวลาประมาณ ๑ ปี มีสมาชิกประมาณ 1๐ คน แต่กลุ่มต้องประสบปัญหาในด้านการตลาดที่ไม่แน่นอนและต่อเนื่อง เนื่องจากรับผลิตตามการสั่งในแต่ละครั้งของลูกค้าเท่านั้น โดยทางกลุ่มไม่ได้จัดหาสมาชิกเพื่อดำเนินงานด้านการตลาด แต่กลับให้ทางกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมส่งเจ้าหน้าที่มาดำเนินการให้ทุกเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นการประสานงานกับลูกค้า การหาออเดอร์ผลิตพลอย การตรวจสอบคุณภาพงานก่อนส่งลูกค้า การบริหารจัดการกลุ่มเป็นต้น โดยสมาชิกกลุ่มจะทำหน้าที่เจียรไนพลอยเพียงอย่างเดียว และเป็นการร่วมตัวเพื่อเจียรไนพลอยเท่านั้น ทางกลุ่มขาดผู้นำที่มีจิตวิญญานที่จะทำหน้าที่ในการพัฒนากลุ่ม ทำให้โครงสร้างภายในกลุ่มอ่อนแอ ทำให้สมาชิกในโครงการมีรายได้ไม่แน่นอน เป็นสาเหตุทำให้ราษฎรในโครงการเปลี่ยนไปประกอบอาชีพอื่นแทน^{๔๑}

ในศาสนาอิสลามมีคำสอนด้านจริยธรรมอิสลามที่สามารถนำมาประยุกต์เพื่อใช้ในการเรื่องของการรวมกลุ่มได้แก่ คำสอนของท่านนบี มุฮัมหมัด ที่กล่าวไว้ว่า “ประชาชาติของฉันจะไม่รวมตัว

^{๔๑} สัมภาษณ์ นายกอเซ็ม มหากลั่น, ตำแหน่งผู้สอนเจียรไนพลอย ทำหน้าที่ผู้ดูแลกลุ่มเจียรไนพลอย ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคที่ ๘, วันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๕.

กันอยู่ในการหลงทางอย่างเด็ดขาด ดังนั้นพวกท่านทั้งหลายจงรวมกลุ่มกันเถิด เพราะความช่วยเหลือจากองค์อัลลอฮ์จะเกิดขึ้นกับการรวมกลุ่ม^{๔๒}

การนำไปใช้ในการพัฒนากลุ่ม

จากการศึกษาพบว่า ไม่มีการนำหลักจริยธรรมของศาสนาอิสลามมาใช้ในการรวมกลุ่ม แต่ตัวจักรสำคัญในการรวมกลุ่มคือ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม และสมาคมผู้ค้าอัญมณีไทยและเครื่องประดับ โดยเป็นความร่วมมือกันที่จะให้เกิดการสร้างงานสร้างอาชีพแก่ราษฎรในพื้นที่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยมีกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมเป็นหน่วยงานรับผิดชอบในด้านการบริหารจัดการ ตั้งแต่กระบวนการสรรหาสมาชิก การจัดตั้งกลุ่มที่ต้องใช้ระยะเวลาถึง ๑ ปี จึงมีจำนวนสมาชิกครบ การติดต่อหาออเดอร์เจียรไนพลอย การจัดส่งพลอยที่ผ่านการเจียรไนแล้ว การจัดหาวัตถุดิบในการผลิต การจัดหาเครื่องและอุปกรณ์ที่ใช้ในการเจียรไนพลอย การทำบัญชี เป็นต้น ซึ่งเป็นการดำเนินการที่จัดการให้ทุกอย่าง และจึงคอยจัดการในเรื่องกระบวนการเรียนรู้ด้านต่างๆ แก่กลุ่มในภายหลัง ทำให้ทางกลุ่มขาดผู้นำที่มีจิตวิญญาณและเสียสละ กลุ่มจึงไม่แข็งแรง ระยะแรกสมาชิกกลุ่มเคยรวมตัวกันอย่างเหนียวแน่น อันเกิดจากการที่ทำพลอยได้ราคาสูง สมาชิกทุกคนจึงมุ่งมั่นที่จะทำงานกันอย่างเต็มที่ ซึ่งจากจุดนั้นถ้ามีผู้นำที่ดีมีความรับผิดชอบและเสียสละเพื่อส่วนรวม กลุ่มเจียรไนพลอยก็จะเข้มแข็งและสามารถพัฒนาต่อยอดต่อไปได้ แต่เพราะทางกลุ่มไม่แข็งแรงจึงทำให้ไม่สามารถที่จะพัฒนาต่อไปได้เท่าที่ควร การรวมกลุ่มจึงกลายเป็นการหารายได้เพื่อตนเองมากกว่าการรวมกลุ่มเพื่อพัฒนากลุ่มให้มั่นคงและยั่งยืน^{๔๓}

๓.๔.๒. กระบวนการเรียนรู้

กระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มเจียรไนพลอย เป็นกระบวนการเรียนรู้โดยอาศัยการสนับสนุนของหน่วยงานราชการ เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการฝึกอบรมและการให้คำปรึกษาแนะนำในด้านการผลิตและเทคนิคการเจียรไนพลอยเป็นสำคัญ กระบวนการเรียนรู้มีความสำคัญสำหรับกลุ่มเจียรไนพลอยและเป็นหัวใจของการพัฒนากลุ่ม ทั้งนี้เพราะกลุ่มเจียรไนพลอยยังต้องการความเข้าใจในการทำงานเชิงกลุ่มเป็นอย่างมาก การทำงานร่วมกันมีอะไรอีกมากมายที่มีคุณค่ากว่าคำว่าผลประโยชน์ การทำงานร่วมกันสามารถทำให้เราเห็นถึงความเอื้ออาทรต่อกัน ความเสียสละ การให้ ความสามัคคี และอื่นๆอีกมากมาย ดังนั้นกระบวนการเรียนจึงเป็นการเรียนรู้ที่ทำให้สมาชิกกลุ่มสามารถจัดการทรัพยากรที่ใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตได้ สามารถบริหารจัดการด้านบุคลากร การผลิต การตลาด การเงินและบัญชีได้ โดยองค์ประกอบเหล่านี้ทำให้สามารถที่จะพัฒนากลุ่มได้ด้วยตนเองและต่อยอดสู่การพัฒนาที่มั่นคงและยั่งยืนได้^{๔๔}

ในศาสนาอิสลามมีคำสอนด้านจริยธรรมอิสลามที่สามารถนำมาประยุกต์เพื่อใช้ในเรื่องของกระบวนการเรียนรู้ โดยท่านนบี มุฮัมมัด ได้สอนไว้ดังที่ปรากฏในอัล-หะดีษ ความว่า

^{๔๒} บันทึกโดย อับดุลอะซะด บะรอญี อัล-หะดีษที่ ๑๓๖๒๓

^{๔๓} สัมภาษณ์ นางนฤมล มหากลั่น, สมาชิกกลุ่ม, เมื่อวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๕.

^{๔๔} สัมภาษณ์ นายกอเซ็ม มหากลั่น, เจ้าหน้าที่ส่งเสริมอุตสาหกรรม ทำหน้าที่ผู้ดูแลกลุ่มเจียรไนพลอย ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคที่ ๘, เมื่อวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๕.

“การแสวงหาความรู้เป็นข้อบังคับเหนือมุสลิมทุกคน (ทั้งชายและหญิง)”

นั่นหมายความว่า มุสลิมมีหน้าที่ต้องศึกษาหาความรู้เพื่อที่จะนำความรู้มาสร้างความเจริญให้แก่ตัวเองและสังคม และอิสลามยอมรับบทบาททั้งของผู้หญิงและผู้ชาย ในการสร้างความเจริญให้แก่สังคม^{๔๕}

การนำไปใช้ในการพัฒนากลุ่ม

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มเจียรนะในพลอยมีการนำหลักจริยธรรมในศาสนาอิสลามมาใช้เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ โดยสมาชิกทุกคนให้ความสนใจในการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ให้สามารถที่จะผลิตงานให้ได้มาตรฐาน เพื่อการมีงานและมีรายได้ ประโยชน์ที่เกิดขึ้นคือการส่งงานมีความราบรื่น ไม่มีปัญหาการส่งมอบงาน ทำให้มีความไว้วางใจจากลูกค้า ซึ่งเป็นผลดีต่อการพัฒนากลุ่ม แต่กระบวนการเรียนรู้ในเรื่องความอ่อนแอของการบริหารจัดการของกลุ่ม กลับไม่ได้รับความสนใจและเหลียวแลจากคนที่เป็สมาชิก ทำให้ต้องพึ่งพาหน่วยงานราชการโดยตลอด หากหน่วยงานราชการหยุดให้ความช่วยเหลือ ทุกอย่างก็จะจบไปโดยปริยาย เนื่องจากไม่มีการเตรียมบุคลากรเพื่อรองรับการที่ต้องบริหารงานกันเองของสมาชิก^{๔๖}

๓.๔.๓.การมีส่วนร่วมของสมาชิก

การมีส่วนร่วมเป็นตัวบ่งชี้ประการหนึ่งของความอยู่รอดของกลุ่ม เพราะการมีส่วนร่วม จะทำให้เกิดความผูกพันของตัวสมาชิกเสมือนหนึ่งมีความเป็นเจ้าของ ทำให้เกิดพันธะผูกพันของสมาชิกที่เข้ามาร่วมงานกัน เกิดความต้องการเข้ามาทำงานในกลุ่มหรือช่วยเหลือกิจกรรมของกลุ่ม

การมีส่วนร่วมของผู้นำและสมาชิกในกลุ่มจึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ทั้งนี้เพราะขั้นตอนของการทำงานของกลุ่มจะเริ่มตั้งแต่การคิด การตัดสินใจ การปฏิบัติ และการแบ่งปันรายได้ให้แก่กัน

กระบวนการพัฒนาของกลุ่มเจียรนะในพลอยจะเกิดขึ้นได้ต้องเป็นการรวมตัวกันของสมาชิกที่มีความประสงค์เพื่อการทำงานร่วมกัน การที่จะทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพและไร้ซึ่งปัญหา จำเป็นต้องเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนสามารถที่จะแสดงออกในทางความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ มีความร่วมมือกัน ช่วยกันคิดช่วยกันมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมเป็นหลักการพื้นฐานและองค์ประกอบสำคัญในการบริหารงาน ในการตัดสินใจแก้ปัญหาด้วยตนเองโดยที่ไม่ต้องรอรับความช่วยเหลือจากหน่วยงานราชการฝ่ายเดียว ทั้งนี้เพราะแต่ละท้องถิ่นย่อมมีทรัพยากร สภาพแวดล้อม การสะสมทางภูมิปัญญาตลอดจนเงื่อนไขและปัจจัยที่แตกต่างกัน สมาชิกของกลุ่มจะเข้าใจในวัฒนธรรมของท้องถิ่นได้ดีกว่าหน่วยงานราชการ การที่จะทำให้กระบวนการพัฒนาของกลุ่มดำเนินไปอย่างต่อเนื่องย่อมเกิดจากความร่วมมือกันและการมีส่วนร่วมของสมาชิกเป็นสำคัญ

ในทางศาสนาอิสลามมีหลักจริยธรรมที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมไว้ในคัมภีร์อัลกุรอานและอัลหะดีษ ดังนี้

^{๔๕} สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, หนังสือเรียนอิสลามศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ สกสศ, ๒๕๕๓), หน้า ๑๑๑.

^{๔๖} อ้างแล้ว.

๑) ชูเราะฮ์ที่ ๒๔ อัลมาอิดะห์ อายะฮ์ที่ ๒ ความว่า “และพวกเขาก็ช่วยเหลือกันในเรื่องที่เป็นคุณธรรมและความยำเกรง”^{๔๗}

๒) คัมภีร์อัลหะดีษ “ท่านเราะซูล ได้กล่าวแก่อุซัยฟะห์ บินยามาน ที่ว่า “ท่านจงอยู่ร่วมกับกลุ่มของบรรดามุสลิม และผู้นำของพวกเขา” แท้จริงจุดประสงค์ของการยึดมั่นในญามาฮะห์คือการเชื่อฟังผู้ที่ได้ถูกคัดเลือกให้เป็นผู้นำ ดังนั้นผู้ใดได้ออกจากการเชื่อฟังเท่ากับว่าเขาได้ออกจากญามาฮะห์ คือการที่มีมติให้สัตยาบันยอมรับใครคนหนึ่งเป็นผู้นำ ดังนั้นการออกจากการเชื่อฟังต่อผู้นำจึงเป็นผู้ที่ประพฤติชั่ว”^{๔๘}

การนำไปใช้ในการพัฒนากลุ่ม

จากการศึกษาพบว่า สมาชิกกลุ่มเจียระไนพลอยมีการนำหลักจริยธรรมของศาสนาอิสลามมาใช้ในเรื่องของการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่ม ได้แก่ การที่ผู้นำกลุ่ม ผู้แทนหน่วยงานราชการที่ทำหน้าที่ควบคุมดูแลกลุ่ม สมาชิกทุกคน ได้ร่วมกันจัดทำกฎระเบียบข้อบังคับการทำงานภายในบริเวณโรงเจียระไนพลอย ทั้งด้านวินัยและโทษทางวินัย ทั้งนี้ก็เพื่อทำให้เกิดความสงบเรียบร้อย และความปลอดภัยในการทำงาน โดยนำคำสอนในศาสนาอิสลามมาเป็นกฎระเบียบข้อบังคับ เช่น ในเรื่องของการห้ามเสพของมีนเมา ในสถานที่ทำงาน และห้ามทำงานในสภาพมีนเมา การไม่แสดงท่าทีที่ไม่ให้เกียรติต่อผู้ควบคุมดูแลการเจียระไนพลอย และการห้ามกลั่นแกล้งและลักขโมยสิ่งของที่เป็นส่วนรวมและของผู้อื่น เป็นต้น จากสิ่งเหล่านี้เป็นการทำงานที่ให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกลุ่มและเป็นประโยชน์ต่อสมาชิกทุกคน^{๔๙}

๓.๔.๔ ปัญหาของการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

ปัญหาของกลุ่มเจียระไนพลอยเป็นปัญหาที่เกิดจากการพัฒนาในรูปแบบสงเคราะห์คือเป็นลักษณะที่หน่วยงานราชการนำ “โครงการ” ไปให้ชุมชน โดยมีแนวคิดที่จะพัฒนาความรู้เพื่อสร้างอาชีพให้แก่ราษฎรและมีโอกาสในการสร้างรายได้ แต่ชาวบ้านคิดเพียงว่าให้รวมตัวกันเป็นกลุ่ม โดยจะได้รับการสนับสนุนที่ชาวบ้านคิดเป็นอย่างอื่นไม่ได้ นอกจากงบประมาณที่จะตกถึงชุมชนในรูปเงินให้เปล่าหรือเงินกู้ จึงเป็นปัญหาความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาของชุมชนที่ไม่เข้าใจว่า การพัฒนาต้องรู้จักช่วยเหลือตนเองและพึ่งพาตนเองได้

กลุ่มเจียระไนพลอยจึงเป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการนำโครงการไปให้กับชาวบ้าน และชาวบ้านคิดเพียงว่าหน่วยราชการต้องดูแลตลอดไป ทั้งนี้เพราะอยู่ในพื้นที่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จึงเป็นปัญหาต่อการพัฒนาของกลุ่มเจียระไนพลอย

ปัญหาของกลุ่มเจียระไนพลอย สามารถแยกปัญหาได้ดังนี้ คือ

^{๔๗} มัรวาน สะมะฮุน, อัลกุรอาน ฉบับแปลภาษาไทย (ฉบับแก้ไขปรับปรุงใหม่), (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ สววงศ์เสถียร, ๒๕๒๔), หน้า ๓๓๓.

^{๔๘} <http://www.islammore.com/main/content.php?page=sub&category=26&id=1467> (วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ เวลา ๑๗ .๓๐ น.)

^{๔๙} สัมภาษณ์ นายก่อเข็ม มหากลิ่น, เจ้าหน้าที่ส่งเสริมอุตสาหกรรม ทำหน้าที่ผู้ดูแลกลุ่มเจียระไนพลอย ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคที่ ๘, เมื่อวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๕.

เรื่องสายตา ทำให้เกิดความท้อแท้ ประกอบกับเจียรไนพลอยมานาน ทำให้ไม่สามารถเจียรไนพลอยต่อไปได้ และสมาชิกส่วนหนึ่งต้องกลับไปประกอบอาชีพอื่น

๒) การสืบทอดภูมิปัญญา สมาชิกกลุ่มที่มีอายุมากขึ้นมีความตั้งใจที่จะถ่ายทอดความรู้และเทคนิคในการเจียรไนพลอย แต่คนรุ่นใหม่ไม่สนใจ ทั้งนี้เพราะสามารถเลือกทำงานตามโรงงานต่างๆที่ผุดขึ้นในพื้นที่อย่างมากมาย

๓) สมาชิกยังขาดความสามัคคี ขาดความอดทน ขาดความเสียสละ และไม่มีความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาตัวเองให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ สมาชิกคิดเพียงให้หน่วยราชการหางานให้ทำ ถ้างานที่หาได้มีราคาต่ำแรงถูกก็จะไม่ทำ ไม่บริหารงานกลุ่มกันเอง ไม่ทำบัญชีเอง ไม่หาออเดอร์เอง และไม่ส่งพลอยเอง สิ่งต่างๆเหล่านี้เกิดจากการที่หน่วยงานราชการเข้าไปช่วยมากเกินไป ทำให้สมาชิกกลุ่มไม่สามารถช่วยตนเองได้และพร้อมที่จะล้มเลิกกลุ่มได้ตลอดเวลา สิ่งเหล่านี้จึงเป็นปัญหาใหญ่ของกลุ่มซึ่งอยากที่จะแก้ไข หากสมาชิกกลุ่มไม่สามารถปรับตัวและมุ่งมั่นที่จะพัฒนาตนเอง ก็อยากที่จะสามารถดำรงอยู่ต่อไปได้^{๕๐}

๓.๕ ผลลัพธ์จากการนำหลักจริยธรรมไปใช้ในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนของชุมชนชาวมุสลิม

ผลลัพธ์ที่ได้จากการนำเอาหลักจริยธรรมไปใช้ในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนนั้น สามารถแบ่งออกเป็น ๒ ระยะ ได้แก่ ๑.ผลลัพธ์ที่ได้ในระยะสั้น ๒.ผลลัพธ์ที่ได้ในระยะยาว

๓.๕.๑ ผลลัพธ์ที่ได้ในระยะสั้น

จากการที่กลุ่มเจียรไนพลอยนำเอาหลักจริยธรรมของศาสนาอิสลามไปใช้ ย่อมทำให้เกิดผลดีต่อกลุ่ม แต่หากสมาชิกไม่ใส่ใจต่อการนำเอาหลักจริยธรรมไปใช้ย่อมเกิดผลเสียตามมาผลลัพธ์ที่ได้พอสรุปเป็นข้อๆ ดังนี้คือ

๑. เกิดการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

กลุ่มเจียรไนพลอย เป็นกลุ่มที่สมาชิกมีปัญหาในเรื่องของการบริหารจัดการ ทำให้กระทบต่อการพึ่งพาตนเอง ทั้งนี้เพราะการที่กลุ่มนี้เติบโตขึ้นมาจากการที่หน่วยราชการให้ความช่วยเหลือในทุกด้าน ทำให้กลุ่มไม่สามารถบริหารจัดการได้ด้วยตนเอง เพราะไม่จำเป็นต้องดิ้นรน ไม่จำเป็นต้องขวนขวายในการหางานให้แก่สมาชิกกลุ่ม ไม่ต้องรับผิดชอบต่อปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นกับกลุ่ม สิ่งเหล่านี้ทำให้กลุ่มไม่มีความแข็งแรง และไม่มีความมั่นคง หากหน่วยราชการหยุดให้ความช่วยเหลือจะกระทบกับการดำเนินงานของกลุ่มทันที อาจต้องหยุดกิจการหรือยกเลิกกลุ่ม เพราะไม่สามารถดำเนินงานได้ด้วยตนเอง ที่เป็นเช่นนี้เกิดจากการไม่พัฒนากระบวนการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของสมาชิก และไม่ได้นำหลักจริยธรรมของศาสนาอิสลามมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อกลุ่ม ดังนั้นผู้นำกลุ่มจึงได้พยายามกระตุ้นสมาชิกให้รู้จักพึ่งพาตนเอง แต่ถ้ามองในแง่ของปัจเจกบุคคล สมาชิกแต่ละคนสามารถสร้างรายได้จากการทำงานกลุ่มอย่างต่อเนื่อง เกิดผลลัพธ์ในระยะสั้นที่ทำให้สมาชิกและ

^{๕๐} สัมภาษณ์ นายกอเซ็ม มหากลั่น, เจ้าหน้าที่ส่งเสริมอุตสาหกรรม ทำหน้าที่ผู้ดูแลกลุ่มเจียรไนพลอย ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคที่ ๘, เมื่อวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๕.

ครอบครัวมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สามารถพึ่งพาตนเองได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความขยันอดทนของแต่ละคน รวมทั้งเกิดผลดีต่อเศรษฐกิจชุมชนที่ราษฎรมีงานทำและมีรายได้เพิ่มขึ้น^{๕๑}

๒. มีทุนหมุนเวียน

จากการที่สมาชิกของกลุ่มเจียรไนพลอยรู้จักประหยัดคอดออม มีความพอเพียง สมาชิกของกลุ่มมีการนำหลักจริยธรรมศาสนาอิสลามในเรื่องของการประหยัดคอดออม มาประยุกต์ใช้ในการทำงาน โดยสมาชิกมีความมั่งคั่ง ประหยัด ไม่ใช้จ่ายในสิ่งที่ไม่จำเป็น ไม่สุรุ่ยสุร่าย และรู้จักอดออม เมื่อมีการส่งงานพลอยให้กับลูกค้าแล้ว จะมีการหักทุนเอาไว้ แล้วแบ่งกำไรให้แก่สมาชิกอย่างเท่าเทียมกันตามปริมาณงานที่ส่ง โดยสมาชิกกลุ่มจะนำเงินทุนหมุนเวียนที่หักเอาไว้ ไปจัดซื้อวัตถุดิบต่างๆ โดยไม่ต้องไปกู้ยืมจากแหล่งต่างๆ ช่วยแก้ไขปัญหาการขาดแคลนเงินทุนที่อาจเกิดขึ้นได้ อันมีผลต่อกลุ่มเป็นอย่างมาก^{๕๒}

๓. ลดปัญหาความขัดแย้ง

สมาชิกของกลุ่มมีการปฏิบัติตามหลักจริยธรรมของศาสนาอิสลาม แต่มีปัญหาในเรื่องของความสามัคคี ทั้งนี้เกิดจากการที่ไม่มีการบริหารจัดการกลุ่มที่ดี ขาดความร่วมมือกันและการแสดงความคิดเห็นเพื่อมีส่วนร่วมของสมาชิกในเรื่องของการแก้ไขปัญหาและอุปสรรค แต่ละคนจะเน้นในเรื่องของรายได้ของตนเองและครอบครัวเป็นสำคัญ ประกอบกับการที่ผู้นำกลุ่มขาดภาวะความเป็นผู้นำ ทำให้สมาชิกไม่ใส่ใจในการร่วมมือ ผลที่เกิดขึ้นคือกลุ่มไม่เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและไม่สามารถดำเนินงานได้ด้วยตัวเองและไม่สามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้^{๕๓}

๔. เกิดการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

จากการที่สมาชิกของกลุ่มมีความเคร่งครัดในศาสนา ทำให้เข้าใจถึงสิ่งที่เป็ผลกระทบต่อนตนเองและสังคม การมีจริยธรรมอิสลามช่วยให้เห็นถึงการกำหนดสิทธิแก่มนุษย์แต่อย่างเดียวกันหากได้ช่วยมนุษย์ให้รักษาสีทิต่างๆดังกล่าวด้วย โดยกำหนดกฎเกณฑ์ในการรักษาไว้ซึ่งสิทธิดังกล่าว เป็นต้นว่ามนุษย์มีสิทธิในการแสวงหาผลประโยชน์จากธรรมชาติที่พระเจ้าเป็นเจ้าของให้บังเกิดขึ้นมาไว้ แต่ในขณะที่เดียวกันก็ต้องแสวงหาประโยชน์ดังกล่าวภายในขอบเขตสิทธิของตนเท่านั้น จะละเมิดสิทธิของคนอื่นในการแสวงหาประโยชน์นี้มิได้ แม้แต่จะละเมิดสิทธิส่วนร่วม ซึ่งไม่เป็นของผู้ใดโดยเฉพาะก็ไม่อนุญาตอีกเช่นกัน เพราะสิ่งบางอย่างที่เป็นของส่วนร่วมนั้นอาจจะต้องรวมถึงสิ่งที่เป็นสาธารณประโยชน์อันได้แก่การใช้ทรัพยากรอย่างมีคุณค่า ไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่น ไม่เบียดเบียนสังคม มีความรอบคอบต่อการกระบวนการผลิตที่จะไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ผลที่ได้คือ สามารถอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเพื่ออนุชนรุ่นหลังได้ใช้ประโยชน์อย่างทั่วถึงต่อไป^{๕๔}

^{๕๑} อ้างแล้ว.

^{๕๒} สัมภาษณ์ นางนฤมล มหากลั่น, สมาชิกกลุ่ม, เมื่อวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๕.

^{๕๓} สัมภาษณ์ นางชัยหนับ รอดปิ่น, สมาชิกกลุ่ม, เมื่อวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๕.

^{๕๔} สัมภาษณ์ นายกอเซ็ม มหากลั่น, เจ้าหน้าที่ส่งเสริมอุตสาหกรรม ทำหน้าที่ผู้ดูแลกลุ่มเจียรไนพลอย ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคที่ ๘, เมื่อวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๕.

๕. การดำเนินงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ในการทำงานของกลุ่มเจียรไนพลอยชาดความร่วมมือร่วมใจกัน สมาชิกชาดความสามัคคี แต่มีใช้ไม่มีการนำหลักจริยธรรมของอิสลามมาใช้เลย สมาชิกมีความเคร่งครัดในข้อปฏิบัติทางศาสนา มีความซื่อสัตย์ในหมู่คณะ รู้จักประหยัดอดออม มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รู้จักแบ่งปันสิ่งของให้กัน ซึ่งได้แก่ซากาต ที่ให้ความแบ่งปันผู้ขาดโอกาส แต่ทุกคนขาดการมีส่วนร่วมในการทำงาน ทำให้ไม่เกิดการพัฒนาของกลุ่ม ผลที่จะเกิดขึ้นคือการที่กลุ่มไม่สามารถที่จะพึ่งพาตนเองได้ ไม่สามารถที่จะยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคงและอย่างยั่งยืน การดำเนินงานต่างๆย่อมไม่เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่เป็นรูปธรรม ผลที่ได้จากการนำหลักจริยธรรมไปใช้จึงเกิดขึ้นเพียงบางส่วน อันเกิดผลเฉพาะตัวบุคคลในด้านของการมีรายได้เพียงเท่านั้น

๓.๕.๒ ผลลัพธ์ที่ได้ในระยะยาว

จากการที่กลุ่มเจียรไนพลอยได้นำหลักจริยธรรมไปใช้ในการพัฒนากลุ่ม มีผลในระยะยาวดังนี้

๑. ความมั่นคงของชุมชน

จากการศึกษาพบว่า การที่กลุ่มเจียรไนพลอยได้นำหลักจริยธรรมมาใช้ในการพัฒนานั้น ในระยะยาวสามารถช่วยสร้างรากฐานความมั่นคงแข็งแรงให้กับตนเองและชุมชน ซึ่งตามหลักปฏิบัติหรือจริยธรรมในชีวิตประจำวันของชาวมุสลิมที่ถือปฏิบัติกันมาอย่างต่อเนื่องนั้น เป็นการสร้างความอดทน อดกลั้น ทางกาย วาจา และใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างจิตสำนึกให้เกิดความเมตตากรุณาต่อผู้ยากไร้ให้มีส่วนรับทรัพย์เป็นทาน จากผู้ที่มีฐานะที่มั่นคงกว่า ดังนั้นจริยธรรมของศาสนาอิสลามจึงเป็นการประพடுத்தตนเพื่อสร้างความดีงาม ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น การประพடுத்தสิ่งที่ดีงามย่อมเป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม สังคมย่อมมีแต่ความสงบ สันติ และความปลอดภัย โดยเฉพาะการไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศที่มีผลกระทบต่อคนในชุมชนและสังคม การที่สมาชิกกลุ่มเจียรไนพลอยมีจริยธรรมย่อมมีผลต่อคนในครอบครัวให้มีจิตใจที่ดีงาม ไม่นำสิ่งไม่ดีมาสู่ชุมชนและสังคม ทำให้สิ่งไม่ดีไม่สามารถที่จะเข้ามาสร้างผลกระทบใดๆแก่ชุมชนนี้ได้

๒. ความยั่งยืน

การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนหากมีการนำหลักจริยธรรมมาใช้ในการพัฒนาย่อมก่อให้เกิดการพัฒนาไปสู่ความยั่งยืนขึ้นทั้งของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเอง ชุมชน ธรรมชาติ โดยมีนัยสำคัญที่มีผลในระยะยาว ดังนี้คือ

๒.๑ ความยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชน

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มเจียรไนพลอยมีปัญหาด้านการบริหารจัดการกลุ่ม ทำให้ขาดการพัฒนาที่ต่อเนื่อง ผู้นำของกลุ่มมีความตั้งใจที่จะพัฒนากลุ่ม และมีความพยายามในการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของสมาชิก ส่งเสริมความรู้รักสามัคคี ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รู้จักใช้ทรัพยากรอย่างมีคุณค่า โดยเข้าใจถึงวิถีแห่งการอยู่ร่วมกับธรรมชาติ ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ รู้จักช่วยกันอนุรักษ์และรักษาธรรมชาติ อันเป็นการช่วยให้ชุมชนมีความยั่งยืนได้ แต่สำหรับความยั่งยืนของกลุ่มเจียรไนพลอยนั้น ถ้าสมาชิกให้ความร่วมมือมากขึ้น และต้องการพัฒนาสู่ความยั่งยืน สมาชิกกลุ่ม

ต้องปรับปรุงโครงสร้างและกำหนดอนาคตว่าจะก้าวต่อไปอย่างไร ซึ่งเป็นการวางแนวทางให้สามารถพัฒนาสู่ความยั่งยืนและพึ่งพาตนเองได้^{๕๕}

๒.๒ ความยั่งยืนของธรรมชาติ

ผลที่ได้จากการที่สมาชิกกลุ่มเจียระไนพลอย ประพฤติปฏิบัติตนอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม ตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลามที่รู้จักอยู่ร่วมกับธรรมชาติไม่ทำลายธรรมชาติ และรู้จักการช่วยกันรักษาและอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ดำรงอยู่ ประกอบกับได้ให้ความร่วมมือปฏิบัติตนตามแนวทางของทางศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายในเรื่องของการรักษาสิ่งแวดล้อม จึงทำให้มีผลต่อความความยั่งยืนของธรรมชาติในระยะยาว ทำให้เกิดความสมดุลขึ้นในชุมชนระหว่าง ๓ องค์ประกอบ คน สังคม และธรรมชาติ

๑. คน

สมาชิกของกลุ่มเจียระไนพลอย เป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่มีความประพฤติดีอันเป็นผลต่อวิถีชีวิตของคน สัตว์ และธรรมชาติ จากการที่เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ทำให้เข้าใจในการอยู่ร่วมกันระหว่างคน สังคม และธรรมชาติ ที่ต้องอาศัยซึ่งกันและกัน

๒.สังคม

จากการที่กลุ่มเจียระไนพลอย ได้นำหลักจริยธรรมมาใช้ ช่วยทำให้สภาพของสังคมที่ดี ที่รู้จักแบ่งปันผู้อื่น ไม่ดูถูกและข่มเหงผู้อื่น จึงเป็นหนึ่งในผู้คนของชุมชนที่ทำให้สังคมในชุมชนเป็นสังคมที่มีความสงบสุขและมีความปลอดภัย ไม่สร้างปัญหาให้กับสังคม ไม่ทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ทำให้ชุมชนนี้มีสังคมที่น่าอยู่ สามารถอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้ และช่วยให้เกิดความยั่งยืนของธรรมชาติ

๓.ธรรมชาติ

การที่กลุ่มเจียระไนพลอย มีความตั้งใจปฏิบัติตนเป็นราษฎรที่ดี ดำเนินงานกลุ่มที่ไม่ทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และรู้จักทำตนให้เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ ช่วยอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้ความร่วมมือในการรักษาและอนุรักษ์ธรรมชาติ จึงเป็นผลให้ธรรมชาติสามารถอยู่คู่กับคนในชุมชนได้เป็นอย่างดี การไม่ทำลายธรรมชาติก็เท่ากับว่าเป็นการช่วยให้ธรรมชาติอยู่คู่กับมนุษย์ได้อย่างยั่งยืนตลอดไป^{๕๖}

^{๕๕} สัมภาษณ์ นายกอเซ็ม มหากลั่น, เจ้าหน้าที่ส่งเสริมอุตสาหกรรม ทำหน้าที่ผู้ดูแลกลุ่มเจียระไนพลอย ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคที่ ๘, เมื่อวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๕.

^{๕๖} สัมภาษณ์ นางชีวรัตน์ เหลาะหลง, วิชาการประธานกลุ่ม, เมื่อวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๕.